



# Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888–1948/1990. 15. (75.) évf.

9. szám. 2005 szeptember

Ára: 0,70 lej, előfizetőknek: 0,50 lej

## Ha a víz az úr

Az idén már kora tavasztól szemtanúi, áldozatai, keserves szenvedői lehetünk az elszabadult vizek tombolásának. Mintha a tengerek, óceánok a fejünk fölé tornyosultak volna, hogy aztán hihetetlen pusztító erővel zúduljanak a nyakunkba felhőszakadás formájában, kisebb-nagyobb özönvizeket okozva, elárasztva, szétzúzva mindent, ami útjába mert állni.

Nem kímélt sem épületet vagy hidat, sem embert, sem állatot; ahol végigrohant, ott nyomorúság, könny, fájdalom, pusztulás és iszap maradt utána.

Kezdődött a Bánságban elárasztva és lerombolva Óteleket és a környező falvakat, majd kiterjesztette pusztítását az ország majdnem minden térségére, nem kímélve most sem Moldvát, Olténiát, Dobrudzsát, sem a székelyföldi megyéket. Sőt, itt a Székelyföldön mintha jobban elszabadult volna a pokol: percek alatt akarván „bepótolni” azt, amit eddig elmulasztott, három-négy méteres árhullámot zúdítva a Nyikómentére, elsősorban halhatatlan nagy írónk, Tamási Áron szülőfalujára, Farkaslakára, de nem kímélve Udvarhelyszéket sem a környező falvakkal,

végigsöpörve a „kis folyónk, a Nagy-Küküllő” mentén is, Nagy- és Kisgalambfalván át Székelykeresztúrig, Héjjasfalváig, végig a fehéregyházi kukoricáson át, le egészen Segesvárig.

A megbokrosodott Víz vette át az uralmat, és megmutatta erejét. Megmutatta, hogy 30 és 35 évvel ezelőtti „ittjárta” után sem lankadt az ereje, s ha nem figyelünk rá kellőképpen, ha a legkisebb patakjaink medrét is elhanyagoljuk, ha nem építünk ki megfelelő védőgátakat, ha elhanyagoljuk a medrek időnkénti kotrását, karbantartását, ha a legkisebb sáncokat is betemetjük ahelyett, hogy kipucolnánk és mélyítenénk, ha rablógazdálkodásunkkal, profithajhász vadkapitalizmusunkkal kiirtjuk erdeinket, akkor még sok hasonló kellemetlen meglepetésben lehet részünk. Mert akkor semmi sem állíthatja útját az áradatnak, és ki tudja, hol a pusztítás felső határa!

Azt hiszem, nem kell és nem szabad minden bajt a globális felmelegedés nyakába varrni! A globális felmelegedésről, az üvegházhatásról, az ózonréteg-sérülésről kétségkívül

beszélhetünk, hisz e jelenségek objektív tények, sőt a felmelegedés után még globális lehűlés is várható, talán egy újabb jégkorszak is, de ezeknek a folyamatoknak időre van szüksége. Sok, nagyon sok időre. Évezredekre, tízezer évekre. Nekünk pedig, Föld-lakóknak, Isten által kiválasztott, értelemmel megáldott lényeknek *most* kell cselekednünk, és *most* kell a Mindenható segítségét kérnünk.

Mert a bajba jutottakon is, a megkeseredett, mindenüket elveszített embereken is csak mi segíthetünk, mi, társak, rokonok, barátok, ismerősök és ismeretlenek, anyagi és erkölcsi összefogással, munkával és felebaráti szeretettel. Lelkiismeretesen, lelkiismerettel. Szép példáit láthattuk az összefogásnak, a segíteni-akarásnak az elmúlt hetekben a Székelyföldön. Mert amíg van felebaráti szeretet, felelősségtudat és emberséges segítőkészség bennünk egymás iránt, addig a víz – és bármi egyéb csapás – csak átmenetileg lehet úr! Ezért ülepítsünk le magunkban minden indulat-izapot, pucoljuk ki lelki pitvarunkból, „tisztaszobánkból” a szennyet, és töltekezzünk a megtartó hittel és reménységgel, mert csak így lehet ár- és kármentes jövőnk.

Simó Edmund

## Társnak lenni a bajban

Augusztus 23-án, kedd este történt a katasztrófa a Nyikó mentén. Szerda reggeltől már ott voltak a vidék unitárius lelkészei, élükön Szombatfalvi József székelykeresztúri unitárius esperessel. Csakhamar 60-80 ember érkezett a környékből, a Gagy völgyéből, de Nagyajtáról, Vargyasról is. Reális segítséget akartak nyújtani, nem a világ felé mutogatni a filantrópiát. Az érintett falvakban sírva fogadták őket. Annyi önkéntes érkezett, hogy minden családhoz akár 4-5

folytatás a 4. oldalon

J. T.



Andorkó Attila felvétele

## „Tiszta szívet teremts bennem, Istenem...”

(Zsolt 51,12a)

Életünk felett őrököd, végtelen hatalmú Isten!

Hétköznapjainkból kiszakadva alázattal állunk meg előtted! Féltreteve mindennapjaink gondját-baját, kicsinyes érzéseinket, megrögzött szokásainkat, keressük lelkünknek a csendet, szívünknek a békességet s gondolataink szépségét.

Hiszük, hogy hatalmad végtelen, s bár emberi korlátaink miatt nem vagyunk képesek felfogni, mégis érezzük életünkön ezt a hatalmat.

Egyszerű szavakkal kerestünk, ha beszélni akarunk veled, mégis sokszor esetlenek és gyengének érezzük próbálkozásainkat. Tudjuk, hogy számodra a külsőségek nem fontosak, mégis gyakran az az érzésünk: nem eléggé tiszta a „lelki ruhánk” előtted.

Mintha a zsoltáríró helyettünk fogalmazta volna meg, annyira igaz a mi életünkre is: „Tiszta szívet teremts bennem, Istenem...”

Tiszta szívet teremts bennünk Istenünk, amely képes meglátni az áldást a csapások közt is! Tiszta szívet teremts

bennünk, amely szép érzésekre képes a világ bármely részén, bármilyen körülmények közt! Tiszta szívet teremts, amely őszintén dobban a szerető, gondoskodó mozdulatra, de az ökölbe szorított kéz láttán is! Tiszta szívet adj, Uram, mindazoknak, akik kérik, mert szépnek, tisztának akarják látni világodat! Tiszta szándékot és érzést adj minden gyermekednek, hogy jobba tegyék a Te világodat, Neked tetsző életet élve.

Istenünk! Te jobban tudod, mire van szükségünk, még mielőtt kérnénk tőled. Gyermeki fohász-próbálkozásainkat hallgass meg! Add megszületni bennünk a tiszta szívet, szándékot és hitet, mely a tiszta cselekedetek által életünket vezérli. Ámen.

Demeter Erika

## Felemelni!

*Nem csak lelkészeknek (3)*

Bár a lelkési szolgálat az emberi élet bölcsőtől koporsóig ívelő egészére kiterjed, az egyik központi ténykedése mégis a prédikálás. Prédikáló egyház vagyunk: Isten szavát, akaratát, elvárását hirdetjük. Az alap kétségtől a Biblia, a kifogyhatatlan forrás. Megkérdőjelezhetetlen az az elvárás a lelkésztől, hogy a Bibliát ismerje, szavát megértse. Ugyanakkor azonban hiszük, hogy Isten nemcsak az Ó- és Újszövetségben jelentette ki magát nekünk, hanem jelen van életünkben is.

Nem feladatunk a prédikálás mikéntjéről és hogyanjáról értekezni, de érdemes felhívni a figyelmet egy-két lényeges dologra. Mindenekelőtt anyanyelvünk ismeretére, „bírására”. Nagyon gazdag, kifejezéscsoporthoz, lelkiségünket, érzésvilágunkat, hitünket megjelenítő ez a nyelv. És a miénk... Nagyon elszomorító, ha egy lelkész nem ismeri, nem tudja magáénak ezt a gazdagságot. Hallgassuk csak, hogyan vall erről a költő, Kónya Lajos: „Anyanyelvem, olyan volnék / nélküled, mint egy idegen / alkatrésszel csattogó gép, / mely egy-két beteg mozdulat / után kifulladásra megáll / s mint illatok nélküli kert, / mint naptalan s holdtalan ég, / mint paradicsomból kivert, / lángpallossal úzott teremtmény, / akinek nyelve bedagadt, / szívéből kifutott a vér / s feje kiürült hirtelen, / miként rajzás után a kas, / mint szív nélküli szerető, / mint szerelem nélküli kedves. / Nekem Berzsenyi nyelvén / zeng az ég, s Vörösmarty / szavával jajdulok az / elpiszkolt-ingű eszmék. / S ha lesz világ, amelyben / magyarul senki sem tud, / fátlan, kopár világ lesz, / nem vágyom benne élni.”

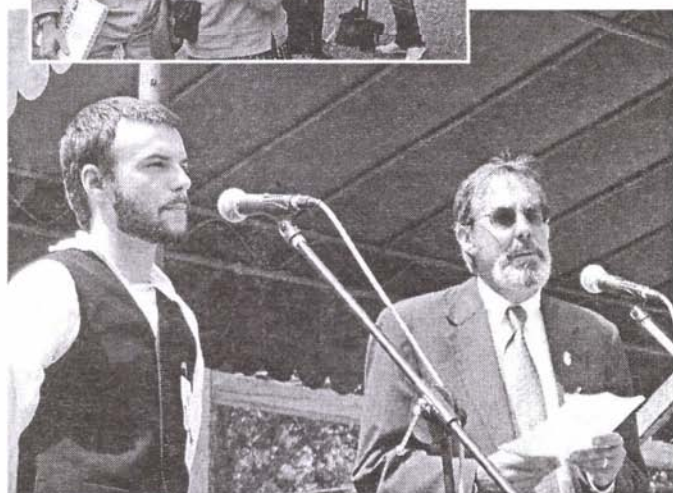
Mennyire színes, gazdag tárházzal rendelkezik nyelvünk! A nyelvi szegénység – ne feledjük – lelki szegénységet is jelent. Soha egyetlen fanyar, keserű vagy édes árnyalatot nem tudsz kifejezni vele, ha nem ismered. „Aki nem tudja, mi a fíndza, a csupor, az ibrik, az kevesebbet lát a csészéből is.”

Elszekélyesül, színtelenné válik a prédikálásunk is, ha ezt a gazdagságot nem használjuk fel, nem élünk vele. Figyeljük csak meg, hogy egy cselekvés – például „kijövünk” – hányféle módon történhet, ami jellemző, értelmét, összefüggését meghatározó lehet: kikászálódunk, kievickélünk, kimászunk, kibújunk, kisántikálunk, kitántorgunk, kiszomorkodunk, kiboldogtalankodunk, kiszabadulunk, kilábalunk, kigyalogolunk, kiebrudáltatunk, kiszaladunk, kimenekülünk, kisonunk, kismopolygunk stb. Ahhoz, hogy a lelkész a maga jól előkészített szavaival is hatni tudjon, mindenekelőtt hitre, meggyőződésre, elkötelezettségre van szüksége. De a nyelvi kifejezés gazdagságára is! Ezért kell olvasnia, sőt megtanulnia költőink ízes, szép, veretes nyelvén megírt alkotásait, mert nemcsak nyelvében, de érzésvilágában is gazdagodni fog.

Az elmondottakkal összefügg a prédikálás minősége. Ezen azt értjük, hogy a lelkész elsősorban önmagával szemben határozza meg olyan igény szintet, amely megfelel a prédikálás emelkedettségének, méltóságának, az evangélium hirdetésének. Ne törekedjék olcsó, könnyefakasztó sikerélményre, sekélyes jópofáskodásra! Emelje fel hívei elvárásait is, hiszen ez is az ő feladata. Adjon maradandót, hiszen az örök-érvényű Evangéliumot hivatott hirdetni.

S még csak egyetlen egy dologra, a készülésre térnék ki. Erre általános érvényű elvárást nem lehet ugyan megfogalmazni, mert mindenki sajátos, egyéni beállítottsággal rendelkezik. De a megfelelő alap talán épp a szolgálatteljesítés átélése. Ha ez megvan, az azt jelenti, hogy a lelkész minden pillanatban, ébren és alvó állapotban, olvasás vagy utazás közben, emberekkel való beszélgetésben, családjával, barátjaival vagy idegenekkel való érintkezéseiben, kapcsolatában szolgáló lelkész. Nem külsőleg – legbelül! Így érez, gondolkodik, látja, szemléli, fogadja magába az életet s annak történéseit. Töltekezik. És ez nagyon fontos, mert üres éléskamrából a legjobb, legügyesebb háziasszony sem tud asztalt teríteni, ételt adni övének. Magának is befogadónak kell lennie, hogy adni tudjon. Más szóval: ne csak akkor legyen lelkész, amikor palástot vesz a vállára!

Kiss Károly



*Isten segítségével járd a béke útját,  
Ezért méltón emlékezz, és szívből megbocsáss!*



Évente egyszer egymás szemébe néznek a legtávolabbiak is. Helységnevtáblákkal, népviseletben, közösségtudattal és szeretettel vonulnak fel. „Megadják a módját” identitásuk kifejezésének, tudván tudva: megismételhetetlen kincs és örökség, amiért ide eljöttek. Orbán Balázs sírja ilyenkor szentély, a találkozó pedig zarándoklat. A vallásosság alapvonásai itt felerősödnek, ezzel emelve valamivel feljebb az Isten tiszteletére egybegyűlt országnyi közösséget – és a velük ünneplő külföldi vendégeket – a köznapi „átlagból”. Az együtt mondott szónak így sokkal nagyobb esélye van arra, hogy imává váljék. „Világosság szent Atyja, / Jelenjél meg köztünk, / Felsőged magasztalja / Szánk, szívünk és lelkünk. / Szíveinket hát buzdítsad, / Szentlelkeddel elménk világosítsad.”



Jakabffy Tamás felvételei

**Az Unitáriusok VII. Egyetemes Találkozásóján (Szejkelyföld, augusztus 13.):**

- Díszlovasok és fúvószenekar felvonulása, a lelkészi kar palástos felmenetele az emelvényre.
- Kedei Mózes székelyudvarhelyi esperes *megnyitója*
- *Istentisztelet*: egyházi beszéd – Simó Sándor homoródjánosfalvi lelkész; ünnepi beszéd – dr. Szabó Árpád püspök.
- *Köszöntők*: Szász Jenő székelyudvarhelyi polgármester, Elekes Botond, a Magyarországi Unitárius Egyház főgondnoka, Gulyás Kálmán, az Egyházi Kapcsolatok államtitkára (Magyarország), Harold Babcock, a Testvéregyházközségi Tanács alelnöke
- *Ünnepi műsor és Orbán Balázs sírjának megkoszorúzása*

## Társnak lenni...

folytatás az 1. oldalról

ember is mehetett iszapot hordani, takarítani.

A hétvégi segítőakciót előbb az Unitárius Lelkészek Országos Szövetségének szintjén kezdték szervezni, de kisvártatva megnövekedett a lépték, és az Erdélyi Unitárius Egyház központilag hívta össze – az esperesek útján – az unitárius lelkészeket közmunkára a Nyikó mentére. Szeptember 2-án már 56 lelkész dolgozott a sáros-romos udvarokon.

A segítségnyújtásnak persze nem pusztán „közmunka” jellege volt. Legáltalában ilyen fontosnak bizonyult, hogy a lelkészek elbeszélgettek az emberekkel, meghallgatták egyéni tragédiákat, vigaszt öntöttek a kárvallozóknak. Különösen jótékony hatással volt az az esti istentisztelet, amelyet párhuzamosan tartottak három faluban. Dr. Szabó Árpád püspök Siménfalván, dr. Rezi Elek főjegyző

Kadácson, Farkas Dénes kolozs-tordai esperes pedig Kobátfalván végzett istentiszteletet, amelyeken a gyülekezetek tagjai mellett a segítőkezet nyújtó lelkészek is részt vettek. Tele volt mindegyik templom emberrel, panasszal és fohással.

Községi szinten összesített adatok szerint 342 család károsult az árvíz nyomán (1005 személy), összedőlt 11 ház, teljesen újraépítendő ezenfelül 51, 212 házba legalább 1 m-es víz nyomult be, de igen sok helyen a 2 m-t is elérte – ebből adódtak a tragikus halálesetek is. A Nyikó völgyében 16 halálos áldozatot követelt az áradás, közöttük három kobátfalvi idős unitárius asszony és egy 4 éves kislány is meghalt.

Ma már megfelelő mennyiségben van élelmiszer- és ruhasegély az érintett falvakban. Mostantól leginkább pénzügyi problémákra van szükség az újjáépítéshez. Nagyon sok gabona ment tönkre a hombárokban és „lábon” egyaránt, a Nyikó völgyében a kukoricát és a zöldséget tel-

jesen tönkretette a víz. Néhány településen idejekorán elkezdtek a gabonagyűjtést – például Magyarországon, illetve a Nyárárdmente településein.

Az árvíz pusztította falvak segítségével az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet a legpéldásabban kivette részét. Szabó László ODFIE-elnök és csapata Kobátfalván, Nagykadácson, Székelyszentmihályon is tevékenykedett, gyakorlatilag reggeltől estig – így éjszaka folytak a megbeszélések.

A segítőakciókból magyarországiak is kivették a részüket. Az unitárius kapcsolatairól is ismert Hódmezővásárhelyről több teherautónyi élelmiszert és ruhaneműt hoztak, de pénzsegélyt is – és további gyűjtést hirdettek.

Az amerikai unitárius-univerzalista gyülekezetek is érdeklődtek; a Testvér-egyházközségi Tanács vezetősége helyzetfeltáró levelekből, képekből tájékozódott a Nyikómenti állapotokról, s a gyűjtést csakhamar meghirdették.

## Száz éve

A szövetkezés szükséges voltáról írt az *Unitárius Közlöny*. „Még a legtávolabbi faluban is rájöttek, hogy ha szövetkeznek, nagy dolgokat vihetnek ki. A fogyasztási és árusító szövetkezés sok haszonnal jár. Nagy haszon már csak az is, ha a szövetkezet jobb portékát vásárol s azt olyan árban adja, mint a magános üzletember a rosszabbat. De van ám másféle szövetkezésre is szükség. A községben egy pár ember nem szeret dolgozni. Henyélés a foglalkozásuk, csalás és lopás a kenyerük. A mikor nem korhelykednek, s talán még akkor is, azon törik a fejüket, hogyan juthatnának hozzá a másik, ama szorgalmas, munkás ember pénzéhez vagy gabonájához. A jámbor munkás emberek minden héten keservesen panaszoznak, hogy az udvarról eltűnt egy jó szerszám, a legelőről elveszett egy csikó, meg egy tehén. Sejtik, hogy ki keze dolgozott, de nem mernek tenni semmit, mert félnek, hogy felgyújtja. (...) Jó lesz tehát szövetkezni a hitvány, erkölcstelen, munkátlan emberek ellen, már csak azért is, hogy észre térítsük s megjavítsuk.” (B. aláírással)

• „Általános érdeklődés mellett tett jelentést Lőrinczi Dénes tordai lelkész a revideált passióról. A jelentésből kitűnt, hogy a véleményező bizottság, ámbár kétszer volt összehívva, érdemleges határozat hozatalra egyszersem jelent meg elegendő számban. Így aztán külön adtak véleményt. A bizottság némely tagja – nem figyelve a megbízásra – új szövegű és új modern dallammal ellátott passiót vártak volna; kiket az átdolgozott passió nem elégitett ki. Ezt látva Adorján Domokos – ki a revideálással megbízva volt – visszavonta a munkálatokat. Azonban a körülmények ebbe nem egyeztet bele, hanem felküldeni határozta el az E. K. Tanácshoz véleményezés végett. Az érdekes és közhasznú tanácskozás délután 2 óráig elhúzódott, a mikor aztán a fehér asztal mellett szellemes pohárköszöntőkben folytatódott az eszmecsere.”

• A kismező. Így nevezik a kollegiumi tanulók játszó helyét, mely Kolozs várt a kőmáli szőlők felső északi végében levő szép terület. A múlt évben indítvány volt téve, hogy ennek

egyik része faiskolává alakíttassék, hogy ott a felsőbb osztálybeli diákok és a papnövéndékek a gyümölcsfa szaporításban és gondozásban gyakorolhassák magukat. Az ügy függőben maradt, pedig ugyanilyen intézkedést az E. K. Tanács 1857-ben is már tett volt.”

• „Két amerikai nő látogatta meg Kolozs várt. Augusztus 5–7. napjain meglátogatták a főt. püspök urat, a Collégiumot s lapunk szerkesztőjét, a ki ittlétük alatt utmutatójuk volt. Az egyik Balch Emily a Boston melletti Wallesey Collegiumnak a sociologia tanára, a ki itt a szláv népeket tanulmányozza. Szomorúan tapasztaljuk, hogy nagyon rossz információkat kaptak az amerikai nemzetiségi agensektől s itt sem különben a horvátok és szlavoniaiak között. Időzésük egész évre fog terjedni. A Balch tanárnő társa Miss Adams, csak szórakozásból utazik.”

• Id. Daniel Gábor egyh. főgondnok ur nagyon meglepte az E. K. Tanácsot. A főgondnokságról lemondását beadta, öreg korára való tekintettel. Az E. K. Tanács nem tudott megnyugodni e váratlan elhatározáson, hiszen a főgondnok úr csak közelről is terjedelmes beadványban, rendkívüli nagy körültekintéssel tett előterjesztést és javaslatot vagyoni és közigazgatási ügyekben. A kinek oly élénk a figyelme s oly sok jeles munka áll háta mögött, az nyugodtan maradhat székében.

J. K.

## Kórházlelkészi szolgálat

működik továbbra is Kolozs váron,  
a város 15 kórházában.

Hogy beteg hozzátartozóját időben elérjük,  
kerjük tartózkodási helyét  
(név, kórház, kórterem)

a következő telefonszámon bejelenteni:

Ferenczi Enikő, 0740-063767.

Vannak emberek, akik itt élnek közöttünk, s szelíd egyszerűségükkel, közvetlenségükkel olyasvalamit képviselnek, ami a letűnt időkről beszél, a régi emberek nyugodtságát hordozzák. Ilyen, úgy gondolom, Zsakó Erzsébet, aki most is rongyszőnyeget sző, gombokat fűz egybe, és mosolyával olyan nyugodtságot sugároz, amit a nagyvárosi, modern ember megirigyelhet.

## Nőnek lenni az egyházban

Zsakó Erzsébettel J. Orbán Erika beszélget

– Zsóka néni, ha kívülről nézhetné önmagát, vajon milyennek látná s milyennek mutatná be a Közlöny olvasóinak?

– Szép lassan öregedő, egyedülálló emberke vagyok, megtalálom a helyemet a hasonló sorsú asszonyok között. Kedves, szép családba születtem, ahol béke és szeretet volt, mindamellett, hogy vegyes házasságból születettek voltunk: apám részéről unitárius, anyám részéről katolikus, akinek a fivérei reformátusok voltak, de ez soha senkinek semmi problémát nem okozott. Az erdélyi türelem szelleme mindig otthon volt nálunk. Aztán bekerültem az unitárius elemi iskolába, és ott első évtől kezdve tizenkét évig voltam a megboldogult Erdő János tanítványa. Ez rányomta bélyegét az egész életemre. Aztán a református leánygimnáziumba jártam. Közben voltak változások: bécsi döntés, úgynevezett felszabadulás

– akkor megalakult az unitárius ipari iskola, ami nagy vívmány volt, mert ez volt az első unitárius leányközépiskola. Oda is beiratkoztam, gondolván, hogy négy év után szakma lesz a kezemben, és kisvállalkozóként kezdek valamihez. A szövészetre iratkoztam, és eljegyeztem magam a textilszakmával. Még iskolás voltam, amikor beszerveztek: maradjak ott szaktanárnak. Ezért nagyon komolyan hozzáfogtam tanulmányozni a népi szövést, hogy majd tanítani tudjak. Mielőtt azonban milderre sor kerülhetett volna, az iskolát államosították. Ott álltam a nagy kérdőjellel: vagy megyek – ahogy a többiek tették – falura tanítónőnek, vagy elsze-

gődöm ipari munkásnak. Én azt mondtam, hogy kisgyermekkel foglalkozni, az más dolog, az egy külön szakma, azt nem tanultam, egyetlen gyerek életét se akarom tönkretenni, inkább bemegek dolgozni. Akkor kerültem a kolozsvári kötöttárugyárba, ahol csekély harminchat és fél évet dolgoztam különböző minőségben. Közben még elvégeztem levelező tanfolyamon a textilmérnököt. Mindamellett, hogy kötöttárugyárban dolgoztam, a szövést is tanultam. Onnan mentem nyugdíjba. Most úgy érzem magam, mint egy tizenkilenc éves nyugdíjas, örök ifjan.

– Milyen volt Zsóka néni kapcsolata az egyházzal gyermekkorában?

– Rendszeresen jártunk templomba, hittanórákra. Összejártak a lányok az összes középiskolából egy

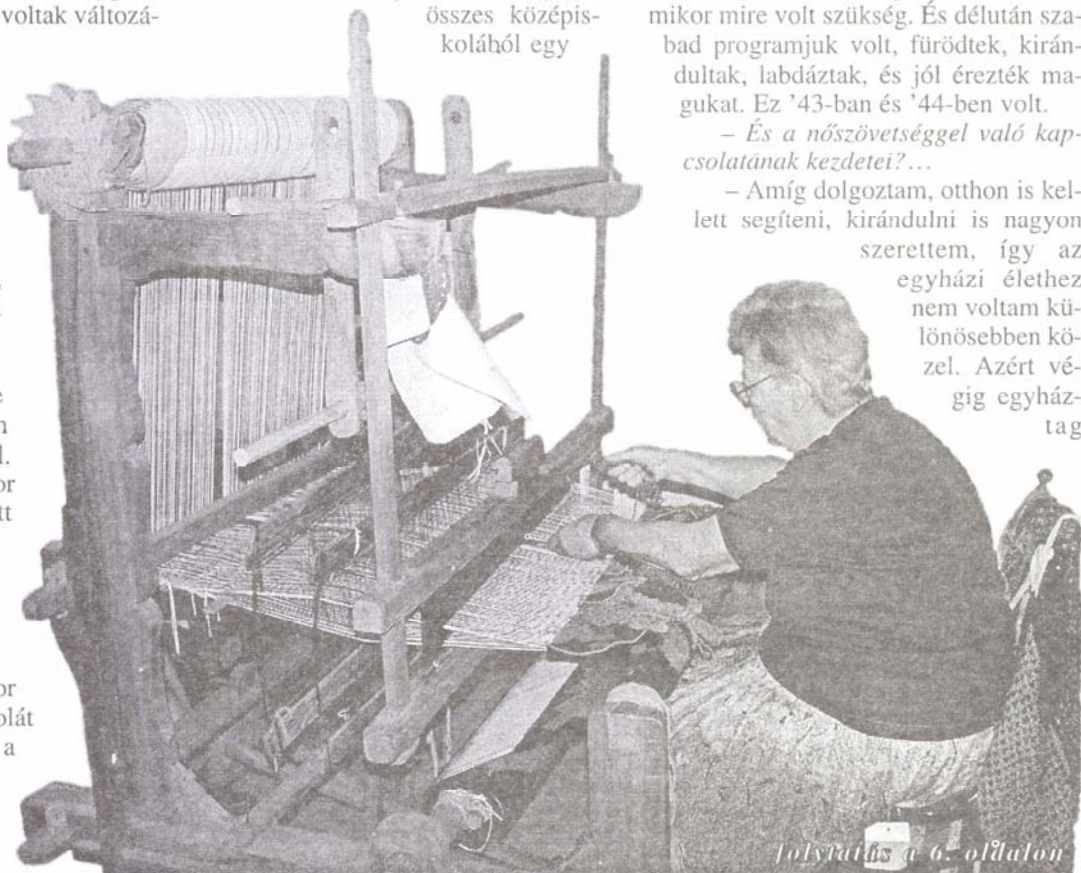
helyre, együtt tartottuk az órákat. Volt munkaközösségünk, ahol feladatokat kaptunk. Ez a mai 5–12-es korosztálynak felel meg. Csoportokra voltunk beosztva, voltak feladataink, a legkülönbözőbb természetűek: dolgozatokat írtunk és mutatunk be önképzőkörön, segíteni mentünk ide-oda, öregeknek, vagy gyűjteni... Mindezt az akkori hittanárunk szervezte meg. Később, az ipariskolás időszakban jártunk gyűjteni is, hordtunk ki tiszteletjegyeket, meghívókat az ünnepeinkre, és mindezzel részt vettünk az iskola fenntartásában.

– Körülbelül hányan voltak ezekben a csoportokban?

– Nyolc-tíz leány volt, akikkel ünnepeket rendeztünk, színdarabokat tanultunk, mások szavaltak. Ez az unitárius középiskolás lányok munkaközössége volt. Emlékszem, volt két munkatábor, amikor kimentek gyülekezetekbe: az egyik Homoródalmáson, a másik Árkoson. Ezekbe engem még nem engedtek, mert túl kicsinek tartottak. Ez a háború idején volt, amikor a férfiakat elvitték a harctérre, az asszonyok meg otthon maradtak minden munkával. Akkor fiatal leánycsoportok mentek ki segíteni. Közösen voltak elszállásolva az iskolánál, közösen főztek, délelőtt részt vettek a mezei munkában, kapáltak, takartak, mikor mire volt szükség. És délután szabad programjuk volt, fürödtek, kirándultak, labdázta, és jól érezték magukat. Ez '43-ban és '44-ben volt.

– És a nőszövetséggel való kapcsolatának kezdetei?...

– Amíg dolgoztam, otthon is kellett segíteni, kirándulni is nagyon szerettem, így az egyházi életem nem voltam különösebben közel. Azért végig egyháztag



Folytatás a 6. oldalon

## Nőnek lenni...

folytatás az 5. oldalról

voitam... De amikor nyugdíjba mentem, jelentkeztem a lelkészünknél, hogy mostantól szabad ember vagyok, használjon, amire akar. Rögtön beválasztottak a következő évben a keblitanácsba, aztán a főtanácsba, és kezdtem kapni Erdő Jánostól a további feladatokat. Azzal kezdte, hogy kéne írni egy cikket Mikó Lőrincéről, aki a nőszövetséget szervezte valamikor, és nekem nagynéném és keresztanyám volt. Mondom, ez éppen aktuális is, hisz száz éve született, húsz éve halt meg...

– Ez hányban volt?

– '87-ben. Jó, jó, mondom, de ehhez kellenének adatok... Hát itt van a könyvtár, az *Unitárius Közlönyök!* – válaszolta a püspök úr. Az akkori levéltáros is rögtön mindent, ami nőszövetségre vonatkozó, odapakolt elé, s akkor megkezdtem... Hetenként jártam be a könyvtárba, s tanulmányozgattam. Megírtam ezt az első cikket, s utána azt mondja Erdő János, most már ideje volna megírni a nőszövetség történetét... ha már így bedolgozta magát a témába. Akkor nekikezdtem, és tovább gyűjtöttem az adatokat, hisz addig elég egyoldalú volt, hogy egy bizonyos személyről kellett írnom. Ment is az adatgyűjtés gyönyörűen a '89-es fordulatig. Akkor én rögtön jelentkeztem az RMDSZ-nél, hogy itt vagyok, munkára készen. Erre azt mondja Erdő János: az RMDSZ bizonytalanabb, az egyház sokkal szilárdabb. És sokkal jobb volna, ha újra-szervezném a nőszövetséget, ha már a történetével is foglalkoztam. Akkor nekikezdünk, és Zilahiné Gál Zsófiával szerveztünk... majd lassacskán mások is bekapcsolódtak.

– Ez a kolozsvári nőszövetség vagy az országos volt?

– Először a kolozsvárit szerveztük újra. Akkor 20–25-en voltunk, régi munkaközösségi tagok, lelkészfelelősök – főleg idősebbek. A kolozsvári után hivatalos megbízást kaptam az egyháztól, körleveleket írtam vidékre; Brassóban rögtön megalakult (lehet, még előttünk), mert ott volt Májainé, aki nagyon aktív volt, s ő rögtön megszervezte. '90-ben három nőszövetség alakult: Brassóban, Segesváron és Kolozsváron.

– Melyek voltak a kezdeti nehézségek?

– Először is kerestük egymást, és azt, hogy mivel foglalkozunk. Aztán jöttek a külföldi segélyek, segítettünk a szétosztásukban. Összeírtuk az öregeket, látogattunk, felmértük, kinek mire van szüksége. Szociális téren indult be a munka elsősorban. Még azon az őszön elhatároztuk, hogy találkozni fogunk.

Ennek a legegyszerűbb módja, hogy Segesváron, „középuton” találkozunk. Brassó meghívott, hogy a következő évben menjünk hozzájuk. Így indult az a sorozat, amely azóta megszakítás nélkül, évről évre tart. Ez a konferencia 1992-ben volt először országos méretű, amikor megválasztottuk a vezetőséget, és azóta három évente választunk, beszámolunk és közgyűlésezünk. Később indultak a különböző akciók, a kézimunka-tanfolyamaink, a személyiségfejlesztő tanfolyamok – ezek sajnos később meg-

mi. Én mindig azt mondtam: meg kell várni, hogy ők jöjjenek, lássuk, mi érdeklí őket. És lassacskán azért kialakult... Mi eleinte többet vártunk a teológus lányoktól is! Hogy jobban be fognak kapcsolódni. Nem így lett. Néha eljöttek, ők tartották kezdetben az áhítatokat. Erre azt mondta Erdő János, nem is szükséges ahhoz se teológus, se lelkész, az asszonyok „önerőből” is meg tudják tartani. Én is sokszor tartottam bevezető áhítatot, egy bibliarészletet fel tud az ember olvasni, egy imát el tud mondani... Aztán



szűntek, de remélem, fiataljaink tovább foglalkoznak ezzel.

– Mi volt a legnagyobb eredmény?

– Az, hogy végre sikerült kalap alá hozni a könyvem a nőszövetség történetéről. Azonkívül a kézimunka-tanfolyamok, és főleg a torockói sorozat, mert 2004-ben már az ötödiket szerveztük. Oda már komoly segítségünk vannak, magyarországi csipkeszakértők. És most már az első dokumentumfilmünk is készül Torockóról, az ottani viseletről és népszokásokról. Már a népviselet újjá-teremtésén gondolkozunk, hogy miből, hogyan lehet új darabokat készíteni, megőrizve a jelleget – mert a régi darabok lassan elkoptak.

– Az utóbbi idők nagy jelszava a nőszövetségben belül a megújulás, a fiatalodás. Milyen lehetőségeket lát erre Zsóka néni?

– Első pillanattól nagyon sokat gondolkodtunk ezen. S az első megállapításunk az volt, hogy nem nekünk kell megmondanunk a fiataloknak, mit csináljanak, mert ami minket érdekel, az a fiataloknak már alig fontos. Tehát nekik kell megtalálniuk azt, mivel foglalkozzanak. Mi legfeljebb segíteni tudunk. És próbáltunk is. Bevontuk őket a személyiségfejlesztő tanfolyamainkba, de ott is túlnyomórészt öregek voltak, és mindig arra a konklúzióra jutottak, hogy fiatalokkal nem lehet semmit csinálni, őket nem érdekli sem-

rászkotunk, hogy a teológus lányokat kérjük fel – és a lelkészeket. De a lányok soha nem maradtak ott, hogy megnézzék, az összejövetelel mivel foglalkozunk. Lassacskán megérett az idő, és egyre több fiatal kapcsolódott be. Nagy örömkre szolgál, hogy amikor kimegyünk egy-egy körü gyűlésre vagy a konferenciára, az öregek mellett már számottevő arányban vannak fiatalok is. Természetes, hogy nem az érdeklí a mai fiatal, ami minket, és az is természetes, hogy amikor dolgozni járnak – vagy sokan tanulnak is amellel –, akkor ez külön tehertétel. A vezetőségünkben mindig benne van az ifjúság képviselője is, és tőle is várjuk az ötleteket: mibe tudnak, és mibe akarnak bekapcsolódni. Viszont nem kényszeríthetjük rájuk a módszereinket és a tevékenységeinket. Igyekszünk olyan programokat összeállítani, hogy őket is vonzza. Az időpont állandó probléma: az öregek számára – főleg télen, márpedig akkor rendszerese a találkozásosok – még a négy óra is késő, nemhogy az öt-hat óra. Másfelől egy dolgozó asszony nem tud hamarabb szabadulni, hogy eljöjjön a közös programra. Továbbá voltak olyan elképzeléseink, hogy indítsunk be egy kismama-kört, ahová a gyermeket váró és kisgyermekes anyákat bevonhatjuk: részben azért, hogy a gyerekek is kerüljenek össze egy közösségbe, mert az egyik legnagyobb veszélyünk

a vegyes házasságok, nem annyira a valósi vegyesség, inkább a nemzeti vegyesség, az anyanyelvvesztés – és ezért is jó volna, ha a gyermekek már kiskorban megismernék egymást. Sokkal könnyebben tudnak párt is választani egymás közül, ha együtt vannak. A kismama-kör sajnos nem nagyon sikerült. Pedig névről szóló meghívókkal is próbálkoztunk... De remélem, az óvoda és az iskola mellett kialakul egy olyan szülői közösség, amelyre számítani lehet – csak idő kell hozzá...

– *Most, a mindennapokban mi élteti Zsóka nénit, milyen céljai vannak?*

– Elsősorban az, hogy hetente háromszor bejövök a nőszövetséghez, az „öregek klubjába”, ahová azok az idős hölgyek járnak el, akik egyedül érzik magukat, és nem csak unitáriusok. Itt mindig valamit teszünk-veszünk, rongyot vágunk, toldunk, néha varrunk, kézimunkázunk. Van, aki szabni segít, ha valaki meg szeretne varni magának valamit. A másik vágyam, hogy a népi szövegeket tanulmányozzam tovább. De

közben befutott egy új feladat: a torockói ingvállaknak a darázsolása, ami nagyon szép munka, és senki nem tudja már varrni. Mind kihaltak már azok, akik valaha ezzel foglalkoztak, és Torockón nem lehet két egyforma darabot találni. Ezeknek a mintáit is be kellene gyűjteni, és újra kellene tanítani, hogy maradjon fenn. Ugyanakkor az egyes népviseleti darabokat is szeretném áttanulmányozni. Jó volna egy restaurátor, aki ezeket megtudja javítani – ilyen embert még nem találtunk, illetve aki van, az csak olyan restauráláshoz ért, hogy ki lehessen a darabot állítani a múzeumba, de nem lehet tovább viselni. A néprajzosoknál is egész más irányban megy el a kutatás: ki-mennek, megnézik, mi van, felírják, statisztikát készítenek, de magát a munkát nagyon kevesen tanulják meg. Megvizsgálják, esetleg a motívumot felismerik, de hogy miként lehetne megtanulni elkészíteni, életben tartani, arra már nem futja az érdeklődésükből. Pedig igény volna rá, főleg, ha a faluturizmus működne.

– *Visszakanyarodva az egyházi élet-hez, miben látja a nőszövetség jövőjét?*

– A nőszövetségek a közösségteremtés nagyon komoly lehetőségét hordozzák. És ahol nincs nőszövetség, az egyházközségek ott is mindig számítanak a nőkre. De a nőszövetségnek rá kell ébresztenie tagjait, hogy nemcsak az a női munka, hogy vendégeket fogadunk, főzünk és ellátjuk őket, hanem az egyházi életben is részt kell venniük. Ahhoz viszont, hogy az egyházi életben részt vegyünk, és elfogadjanak – és ne úgy, mint az átkos időszakban, mikor azért választottak nőket, mert a statisztika megkövetelte –, hozzá kell tudnunk szólni a kérdésekhez, bele kell tudnunk szólni az egyházi életbe, és kell lenniük saját meglátásoknak, elképzeléseknek. Ezt kell kihozni a nőkből. Mert az nagyon szép és igaz, hogy a nőkre mindig építhetünk, ők itt vannak, ha kell. De nem elég! A nőszövetségnek az volna a feladata, hogy oda nevelje a nőket, hogy felelősen vállalják az életet!

## Olvasói levél

Ötven éve élek a faluban, s tanító létemre folyamatosan néprajzkutatással is foglalkozom. Alsóboldogfalva monográfijának írásakor az egyháztörténetünket érintő tényeket is kutattam, s ennek során több olyan objektív tényezőt fedeztem fel, amely többeket távol tart a vasárnapi istentiszteleteken való részvételtől. A harangok hívó szavára a munkában megfáradt emberek vasárnaponként lelki megnyugvásukat keresve, istenhezközelségüket megérezni, új erőt méríteni akarva mentek-mennek a templomba.

A 20. század közepéig általában a falvak, de a kisebb városok is megőrizték nagyjából zárt települési rendszerüket. A helységből csak a legközelebbi piacokra utaztak be, legtöbbször szekérral vagy gyalog, hogy áruikat értékesítsék. A közösségek betartották a szigorú falurendet, amelynek szerves részét képezte az is, hogy minden (nagy)családnak külön padja volt a templomban s vasárnapról vasárnapra a családtagok, a szűk rokonság ott foglalt helyet az istentiszteletek idején. Így például külön padja volt a Dávid, a Gyarmati, a Gagyi stb. családoknak (ezek csak fiktív példák), ide csak e családok leszármazottai ülhetek. Ennek a „rendnek” a gyökerei mélyre nyúlnak vissza. Először is a régi falurend szerint a templomi padokat azok a családok készítették, amelyeknek tagjai bennük később helyet foglaltak, s ez nemzedékről nemzedékre öröklődött. Tagadhatatlan, hogy az első sorokba a módosabb gazdák padjait helyezték el. Igen ám, de a század közepétől a kommunista rendszer megjelenésével megváltozott a települések lakóinak összetétele. Tömegesen vándoroltak el az ipari központok felé, egyesek végleg ott maradtak, helyeiket új családok, „jövendősek” foglalták el, de igen sok család végleg kihalt a gyülekezetekből. Az ő helyükbe is újak kerültek, olyan családok, amelyeknek már nem volt „családi padjuk” az Isten hajlékában.

Az istentiszteletre menve igen sokakat megszólítottak a faluban maradt közeli rokonok, felhíva a figyelmüket arra, hogy ez az X vagy Y család padja. Az csak természetes, hogy

a megszólítottak egyben el is szégyellték magukat ezért, s a következőkben igen-igen körültekintők lettek olyannyira, hogy inkább otthon, a tévé előtt ülve, a némelykor műholdon át közvetített istentiszteletet nézve imádkoztak – vagy sehogy. Olyan példát is tudok, amikor egyenesen a tanítónét szólították meg, hogy nem jó helyen telepedett be a padba, mert az másoknak van fenntartva.

Szerintem az egyházak újabb feladatai közé tartozik e mentalitás megváltoztatása, egyébként az amúgy is meggyérült sorok tovább fognak apadni.

A másik, általam megfigyelt jelenség, amely a gyülekezetekben felütötte a fejét – különösen a nők között –, az ún. „divatbemutatóké”. Annak csak örülni lehet, hogy többeknek módjában áll vasárnapról vasárnapra új kosztümben megjelenni a templomban, hiszen a jólét önmagában véve jó, de azt már senki nem engedhetné meg magának, hogy megszólja azokat, akiknek nem telik minden alkalommal új kosztümre. S aki ezt „visszahallja”, az azután óvakodik attól, hogy újra beszédtemává váljék szegényesebb öltözete miatt. Az Isten háza nem divatszalon s nem a hivalkodás helye. Régen, amikor a falusi asszonyok háziszóttas rokolyákban, a lányok székelyruhában, a férfiak székelyharisnyában látogatták a templomot, ez a kérdés egyáltalán nem okozott gondot. Tenni kellene hát e téren is valamit.

A harmadik tényező, amely egyeseket kiábrándított, az az újabban elhatalmasodott jelenség, hogy az egyházak helyi vezetőségében sok olyan személy került az élre, akik a rendszerváltás idejéig igen magas politikai vagy állami funkciókat töltöttek be. Az nyilván helyénvaló, hogy újra templomlátogatókká váltak, de az sokak szemében szül visszatetszést, hogy éppen olyanok vezetik a hitközösségeket, akik egykor alkalmadtán épp az egyházi nevelés ellen végeztek politikai agitációt. Márpedig van példa arra is, hogy a egykori települési párttitkár jelenleg egyházközségi gondnokká „lényegült át”. Vajon lehet-e hitelük az ilyeneknek az általuk irányított hívek előtt? Szerintem sokkal jobban tennék, ha „egyszerű” templomlátogatókként és egyházpártolókként élnék további életüket, ne presbiterekként, mint igen sok helyen!

Gálfalvi Gábor

# „A hívek seregében”

*Unitárius találkozó Budapesten*

Mit se számított a nedves-meleg, széles augusztusvégi időjárás, a „Magyarországon élő erdélyi származású és magyarországi” unitáriusok budapesti találkozója népes részvétellel, jó hangulatban zajlott. A találkozás öröme csak az erdélyi falvakat és Székelyudvarhelyt is sújtó árvíz vetett árnyékot, amelyről a budapesti találkozás során lépten-nyomon szó esett. Sok aggódó szempár, egy-egy felszakadó sóhaj és a szolidaritás sürgető vágya jelezte: most nem csak beszélni kellene.

Bár a köszöntők rendjén a szóra emelkedők többször utaltak arra, hogy „elég volt csak egy hívó szó”, azért a szervező munka és a befektetett anyagi tényező is megtette a magáét. Az augusztus 27-i találkozó a pestszentlőrinci unitárius „Fehér” templomban a végiggondolt-ság és a vendégszeretet igaz benyomását keltette mindenkiben.

A találkozó istentisztelettel vette kezdetét. A szószéki szolgálatra meghívott dr. Szabó Árpád püspök imájában és bevezető gondolataiban elsősorban a közösségre, az unitáriusok egységére irányította a figyelmet. „Több ez a közösség, mint örökség – mondta a püspök –: maga az élet, amelynek kiteljesítésére tőled, Istenünk, hivatást kaptunk.” Szabó Árpád beszédének félreérthetetlenül identitás-karbantartó és a jogos büszkeségre fel szólító célzata volt, és prédikációjában is

az igaz-ságra összpontosított. Bár a napi közéletben úgy tűnik, mindenben az „el-sőség” a fontos, valójában nem arról van szó – mondta –, kinek van több joga, hanem arról: kinek van igaza. Márpedig a mi igazságunk: Jézus evangéliuma. Ennek az igazságnak a nyomvonalán haladva pedig az unitárius vallás amolyan „kohóvá” válik, amelyből minőségi emberek kerülhetnek ki. S ez az a jegy – tudniillik a minőség –, amely a fejlődésemélet által megrajzolt vonalat kiteljesíti és értelemmel tölti meg. Ezen az áron diadal-maskodnak a tiszta eszmék a nyers erőszak felett. Legyen az unitarizmus a kor lelkiismerete – mondta Szabó Árpád –, olyan önvizsgálat és érték-felmutatás, amelyet hivatásunk szerint töretlenül át kell adnunk gyermekeinknek.

Az istentisztelet úrvacsora-osztással folytatódott. Az ágendát Rázmány Csaba, a Magyarországi Unitárius Egyház püspöke mondta. Beszédének ugyancsak az egység volt a vezérfonala, mégpedig konkrétan: a magyarországi unitarizmus vagy az erdélyivel együtt emelkedhet fel – mondta –, vagy sehogy. Az egység-remtés kívánalma ugyanakkor a helyes valóságérzékelés talaján bontakozhat ki. S e ponton Rázmány Csaba félreérthetetlen utalást tett a magyarországi unitáriusok életében növekvő aktualitású folyamatra: arra a törekvésre, hogy egy unitárius csoport önálló szórvány-egyházköz-

séget alapítana azoknak a Magyarországra áttelepült erdélyi unitáriusoknak a számára, akik (még) nem tagozódtak be valamely meglévő egyházközösségbe. „Én úgy látom – mondta a püspök –, hogy egy nemzetet a vallás, a hit csakis úgy tehet naggyá és erőssé, ha van bátorságunk szembenézni a valósággal, illetve, ha vannak közös céljaink, aminek mindenki részese, és nem bocsátkozunk egyéni, meg-gondolatlan és felelőtlen módon élhetetlen gyülekezetek létrehozásába.”

Az istentisztelet végén Balázi László főjegyző, Hámori Tibor, a XVIII. kerület alpolgármestere és Szász Adrienne, a vendéglátó gyülekezet lelkésze szólt a mintegy 300 egybegyűlthöz, akiket ily



módon csak a gyülekezeti teremmel egybenyitott templom tudott befogadni.

Az istentisztelet után a budapesti Schmidt Gábor jóvoltából mindenkit vendégül láttak ebédre a templomkertben felállított sátorponyvák alatt és a tanács-terem asztalainál.

A nap délutánján Kolombán Gábor erdélyi főgondnok és Elekes Botond magyarországi főgondnok tartott előadást. Kolombán a *Felelősség határok nélkül* cím alá rendezve gondolatait mintegy lemondott arról az előregyártott értéktéletről, hogy a Magyarországra való kitelepedés a kisebbségi lét megtagadása vagy elárulása volna. Ehelyett pozitív hozadékát értékelte: ha nem lettek volna – és nem lennének – Magyarországra áttelepedett erdélyi magyarok, akkor ezzel az anyaország magyarságtudata lenne ma szegényebb. Az áttelepedett erdélyiek ugyanis olyan identitást hoztak/vittek magukkal és fogalmaztak újra, amelynek időtálló és értéktartó ereje van a jelenkori – globalizációs, integrációs stb. – ideológiai hullámverésben is. Elekes Botond a maga rendjén az intézményes párbeszéd lehetséges kezdőpontjaként értékelte a találkozót, amely az „egy egyház – két püspökség” képlet megtartásával a fennálló nézetkülönbségek békés, kiegyensúlyozott rendezése felé nyit utat.



Jakabffy Tamás



# Falutalálkozó Csehétfalván

Augusztus 21-én nagyszabású ünnepélyre került sor Csehétfalván. A falu lakossága egyöntetűen – csecsemőtől agastyánig – kérte és megkapta a hódmezővásárhelyi tiszteletbeli polgár címet. Ennek átadása kapcsán falutalálkozót szerveztünk, amelyből gyönyörű ünnepély kerekedett.

Az egész 2004. december 5-én kezdődött, amikor Magyarország polgárainak többsége (passzivitásával) „elérte” a *nemet*. Hódmezővásárhelyi testvéreink azonban nem nyugodtak bele, s eldöntötték: minden határon túlra szakadt magyarnak tiszteletbeli polgár címet adnak, hogy érezzék-érezzük: vannak még, akik akarnak bennünket – és mi mind együvé tartozunk.

A falu szülötte, a ma Sepsiszentgyörgyön élő nyugdíjas tanító, Balázs Antal jött hozzám az ötlettel: milyen nagyszerű lenne, ha az egész falut (ami egyúttal tel-

jes egyházközségünket is jelenti) felterjesztenénk erre a címre. Egyben arra is felhívta a figyelmemet, milyen jó lenne, ha Szombatfalvi József esperest Csehétfalva a falu szülöttjének fogadná. Az esperes úr 23 évet szolgált Csehétfalván, itt alapított családot; szülőfaluja, Bözödújfalú köztudomásúlag megsemmisült, ő pedig a mai napig szívén hordja a falu sorsát. Így az ötletet kiválóan találtam – ahogy később mindenki.

Gyorsan végigjártam a falut, s összegyűjtöttem az emberek igényeit. A további kapcsolattartást, ügyintézését Balázs Antal rendezte. Sok lőtás-futás, szervezés után, amelyből jószerével minden megszólított csehétfalvi kivette részét, elérkezett a nevezetes augusztus 21-e, vasárnap. A tiszteletes asszony svédasztallal fogadta a tizennyolc díszvendéget a lelkészi lakáson. Utána kezdődött az istentisztelet.

A szószéki szolgálatot dr. Szabó Árpád püspök végezte. Utána alulírott köszöntötte a több mint háromszáz egybegyűltet – eléggé elrejkényülten, mert ekkora templomi gyülekezettel még nem találkoztam Csehétfalván. Külön persze a hódmezővásárhelyi vendégeket: dr. Grezsa Istvánt és dr. Berényi Károlyt. Ők szintén köszöntöttek bennünket, majd átadták az okleveleket és igazolványokat a falu minden tagjának. A helyi lelkész köszöntötte Szombatfalvi József esperest, majd Balázs Antallal átnyújtották a befogadó levelet, amely az elmosódó bözödújfalvi templomot, másfelől az erősen kirajzolódó csehétfalvi ferde tornyot és falurészt ábrázolja. Az esperes úr elrejkényülten köszönte meg a figyelmes szeretetet, és régi emlékek felidézésével könnyeket csalt a hallgatók szemébe. Ezt némileg „ellensúlyozta” a csehétfalvi fiatalok műsora, amelynek gondolatmenete az elvándorlás, a honvágy, hazatérés, gyökerek megerősítése és új magvetés elkezdése Wass Albert és Tompa László versei, egy népdal és a 256-os ének (*Ember tervez*) rendjén.

Az úrvacsorai beszédet falunk szülöttje, Balázs Tamás magyarszovátai lelkész tartotta, majd a püspök és esperes úrral közösen négyen osztottunk úrvacsorát. Az istentisztelet a nemzeti imánkkal zárult.

A program a templomkertben felállított, Deák Dénes énekvezér által faragott kopjafa avatásával folytatódott. Beszédet Szombatfalvi József tartott, a helybéli költő, id. Kálmán Jenő szavalt, dr. Szabó Árpád megáldotta a kopjafát, majd a székely himnusz t énekeltük. Ezek után a kultúrház udvarán kerti mulatságon vettünk részt, amit éjszaka bál követett.

Csehétfalva életében ez volt a harmadik falutalálkozó. Kilenc éve nem volt már, ezért most jó volt találkozni mindazokkal, akik hazajöttek. A százhusz itthon lakó ember nagy szeretettel fogadta elszármazott családtagjait, akik viszont jelenlétükkel ünnepélyessé tették a falu lakóinak, az egyházközség híveinek tiszteletbeli polgárrá válását, az esperes úr csehétfalvinak való befogadását. Vették az üzenetet is, mindkét részről: a kő marad, de azt a víznek körül kell ölelnie, a gyökér megmarad, de azt a hajtásnak is táplálnia kell. Mert abból vétetett. Meg is értette ezt mindenki, és jelentős adományaikkal segítettek az egyházközségnek.

Legyen áldott az Úristen, hogy lehetővé tette ezt a találkozást, mindössze két nappal a súlyos Nyikómenti árvíz-katasztrófa előtt. Áldja meg mindazok életét, akik munkájukkal, adományaikkal segítettek.

Lőrinczi Lajos

Azért vagyunk a világon, hogy valahol és mindenütt otthon legyünk benne. Nincs ahhoz fogható érzés, mint amikor az ember megéri az otthon bensőséges melegét. Bárhová kerül a világban, megpróbál otthon teremteni. Ehhez kell a hitvestárs, kellene a gyerekek, a munkahely – a mindennapi kenyér, egy fődél. S amikor mindez együtt van, még akkor is hiányzik valami. Hiányzik a szülőföld, a szülőfalú keser-édes ölelése, egyedi-meg nem ismételtető hangulata. Hiányzik az a varázs, amit csak a csehétfalvi évezredes kősziklák, a Szalom és Ijesztőbűkk - Fenes és Firtos közé ékelt völgy tud megadni. Az az érzés hiányzik, ami betölt, valahányszor ballagsz az itthoni tájon, s körülvesz, ím, a szülőfölded.

Ezért csodálatos ma is hazatérni, megélni ezt az érzést, jelenlétünkkel megszentelni e földet – találkozni a „régí játszóársakkal”, testvérekkel, s esetenként megállni ama sírhant fölött, amely alatt szeretteink pihennek.

Jó annak, akit a régi háznál családtagok tárt karokkal várnak. És jaj annak, ahol pusztá a ház, vagy csak kőhalom – senki más, csak emlékei ölelik át. És átérzem annak fájdalmát is, aki vár, egyre vár, ma is vár, de nem jön haza senki...

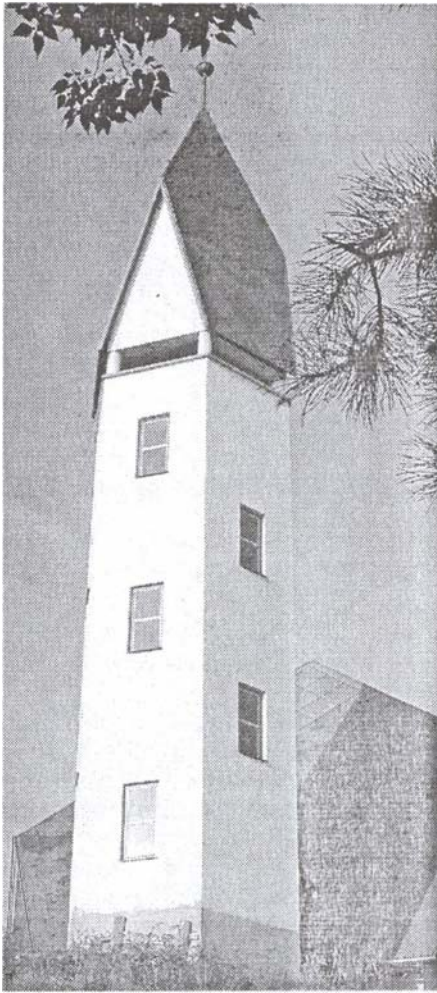
Különösen ezekhez az emberekhez, de mindanniatokhoz szól az Úrnak, a meghívóba is belefoglalt szava: „Összegyűjtelek benneteket a népek közül, és összeszedlek azokból az országokból, amelyekbe szétszóródtatok.” (Ez 11, 17) Az ő hajléka, a templom áll, s állni fog mindaddig, amíg lesz egy lélek ebben a faluban. S ez a hajlék otthona minden hazatérő embernek. Itt az Úristen megvigasztal, megerősít, régi firtosi tündérmeséket suttag, s bízni tanít a jövőben. Csak nyisd ki a szíved! Csak hallgasd a csendet, amely sokszor az elhagyott házak közt kísért, de amelyben mindig Isten van jelen.

Külön szeretettel köszöntöm hódmezővásárhelyi vendégeinket. 2004. december 5-e mély sebet ütött lelkünkbe. Az a *nem* mindennél jobban fáj. Elárultak, kitagadtak testvéreink, féltették tőlünk kenyerüket, amit soha nem akartunk tőlük elvenni. Második Trianon volt ez nekünk, csak sokkal fájóbb. Hiába zúgtak a harangok, hiába suttagott égze az ima – a remény tört szárnyú madara nagyot suppan a földön. A magyar Himnusz, amelyet annyit énekeltünk bizakodva, egy időre elhallgatott.

Am a hódmezővásárhelyiek átérték fájdalmunkat. S nem maradtak meg ennél, hanem cselekedtek – kitérték karjaikat felénk, s lehetőséget kerestek a találkozáshoz.

Mi, csehétfalviak, elfogadtuk a felénk nyújtott kezét: csecsemőtől agastyánig legyen mindenki hódmezővásárhelyi díszpolgár. Ha valamit teszünk az ügyben, tegyük úgy, ahogy szoktuk: mint egy család – együtt.

Köszönjük a lehetőséget, köszönjük, hogy gondoltak ránk. Megfogyatkozásunkban, gondjainkban erőt ad az Önökhöz való tartozás tudata. Isten áldása legyen kapcsolatainkon! Érezzék otthon magukat közöttünk!



## Erős akarat, lelkesedés

A marosvásárhelyi unitárius hívek több mint négyezer lelket számláló közössége évtizedek óta tervezi, hogy Bolyai téri temploma mellé a városban egy másikat is építsen. A terv sajnos hosszú éveken át álom maradt – a diktatúra idején csak suttogva beszéltünk elképzelésünkről. Végre 1999 tavaszán a városi tanács megfelelő felkeltetést adott ki a Kövesdombon. Az 1999. február 14-én tartott közgyűlésen a gyülekezet tagjai egy emberként, nagy lelkesedéssel megszavazták a második unitárius egyházközség létrehozásának, temploma felépítésének tervét. Merész vállalkozás volt, hiszen a templom felépítése 14 milliárd lejbe kerül, s az egyházközség kevés pénzzel rendelkezett. De az erős akarat, a lelkesedés többet nyomott a latban, mint a szerény anyagi körülmények. A terveket tett követte, a templom alapkövét 1999. novemberében dr. Szabó Árpád püspök helyezte el, szentelte meg a templom helyét.

Az egyházközség anyagi támogatása mindenek előtt a hívek adományaiból, az egyetemes egyháztól, a magyar és a román kormányoktól, az amerikai és holland testvér-gyülekezetektől, illetőleg a

helyi városi tanácstól származik. Sikertől megkezdni az építkezést, az épületkomplexum fedél alá került – ajtók, ablakok a helyükön vannak.

Az egyházközség vezetősége máris megtette a szükséges lépéseket az új gyülekezet létrehozására. A hívek türelmetlenül várják az építkezés befejezését, de még körülbelül hatmilliárd (régi) lejre volna szükség.

A gyülekezet kívánságára 2005. július 10-én megtartottuk épülő templomunkban az első istentiszteletet. A hiányzó bútorzatot akként pótoltuk, hogy a régi templomból vittünk padokat, a közelben lakó hívek pedig hoztak magukkal egy-egy széket. A szószéket egy asztal és egy szék helyettesíti, a harangozást pedig magnószalagról játszottuk be.

Az első istentiszteleten az imát Kecskés Csaba lelkész mondta, az ígét Nagy László esperes hirdette (1Móz 11,1–6).

Megható volt, amint a gyülekezet tagjai jóval a templomozás előtt buzgón igyekeztek az Isten házába, hogy helyhez jussanak. Egyik kezükben énekeskönyvvel, másikkal egy-egy székekkel jöttek – és mosolyogtak.

### „Szálka” és öntudat

2004-ben Balázs János és Miholcsa Gyula dokumentumfilmet készített az Erdélyi Unitárius Egyházzal *Egy az Isten* címmel. A film mottóját az unitárius Bartók Bélától kölcsönözték: „A magyarság számára talán a legszomorúbb, hogy az egyetlen magyar alapítású egyház, az Erdélyben a 16. században született unitárius – amely humanizmusával, a vallásszabadság 1568-ban kimondott törvényesítésével és haladó szellemével kiemelkedő lehetne – állandó szálka volt a többi keresztény felekezet szemében. Ez gyakran ma is tapasztalható. Kis létszámuk miatt igen sokan nem ismerik őket, és az időnként nyilvánosságra kerülő híradásokat idegenkedve vagy értetlenül fogadják.”

Ez az egyház 1999 novemberében Marosvásárhelyen ünnepélyes keretek között letette az alapkövét egy új templomnak, annak a reményében, hogy Isten segédelmével fel is építi azt. Hogy Marosvásárhelyen ne csak a bizánci-tornyos templomok szaporodjanak, hanem épüljön templom az egy Isten dicsőségére is. Bár még sok segítségre és gyötrődésre van szükség, amíg ez a templom elkészül, ezzel a mai istentisztelettel is reményünk, hitünk, összetartozás-tudatunk erősödik, és közös akaratunkat fejezzük ki általa, hogy ezt a templomot igenis felépítjük. Nem akartunk hivalkodni, nem akartunk égisz alá tartozni, mint a bábeliek, hogy nevet szerezzünk magunknak, csupán egy olyan templomot, amelyben ott van az Isten és ott van az ember az Isten tiszteletében.

Úgy érzem, sikerült Marosvásárhely egyik legszebb templomát felépítenünk.

A felolvasott bibliai versek egy jól ismert történetnek csupán az elejéről tudósítanak, arról, hogy a közös akarat csodákra képes. Hiszem, hogy a történet második részét senki nem szeretné megérni e templomépítésben. A történetbe behelyettesíthetném népünket is, amint keletről elindult és a hagyomány szerint 896-ban egy síkságon megfelelő, gazdag területet talált, ahol megtelepedhetett. Aztán sátrat vert, majd téglát vetett, kiégette, és városokat, tornyokat épített, meghódította a környező országokat, vidékeket is, és nevet szerzett magának. Ez a név ma is meg- és összetartó erő, mert éljünk bár a világ bármely pontján, ez a szó, hogy magyar – és unitárius –, a Kárpát-medencét varázsolja elénk.

És az Úr „leszálla” oda, ahol épülést látott, és megállapította, hogy „semmi sem gátolja, hogy véghez ne vigyenek mindent, amit elgondolnak magukban.” Ott volt és ott van Isten, ahol minden összhangban van, ahol egy a nép s egy nyelven tudnak beszélni. Most így épül ez a templom, és ne engedjük, hogy rosszindulatú emberek meggondolatlan megjegyzései bármilyen kis rést is verjenek közénk. Ma néhez helyzetben vagyunk, anyagi lehetőségeink korlátozottak, de pénz nélkül is sokat tehetünk. Csupán akarni kell, tenni kell igaz szívvel és lelkesedéssel. Tudom, hogy azért vagyunk itt, kedves Testvéreim, hogy bizottságot tegyünk arról, hogy akarjátok ezt az Isten dicsőségére épülő templomot, és mindent megtesztek azért, hogy álmunk minél hamarabb valósággá váljék.

(Részlet Nagy László esperes prédikációjából, 2005. július 10.)

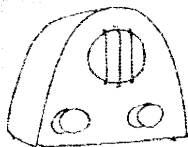
Az ideiglenes ülőhelyek így is kevésnek bizonyultak, mivel több mint 250 személy jelent meg. Sokan állva hallgatták végig az istentiszteletet. Az arcokról, a szemekből a boldog meglepedést lehetett leolvasni. A szemekben örömkönnny, úgy szorítottak egymással kezét. Meglepően sokan jöttek más felekezetű hívek, katolikusok, reformátusok, evangélikusok. Fényes bizonyítéka ez annak, hogy korunk meggyötört, sokat szenvedett emberének szüksége van Isten igéjére, az imádságra, szüksége van a templomra.

Azóta is minden vasárnap délután 5-kor istentiszteletet tartunk, és ez így lesz mindaddig, amíg a templom teljesen elkészül. Akkor majd vezetőséget választ az új gyülekezet, és megkezdí önálló életét.

Van olyan vélemény, hogy mihamarabb önállósuljon az új közösség. A józan ész azt sugallja: a gyülekezet maradjon egységben mindaddig, amíg a terv, az álmom maradéktalanul meg nem valósul.

Áldhassuk mindig mosolyogva Istenünket!

**Szilágyi Domokos**



## Unitárius rádióműsorok

### **Credo – a megtartó hit műsora.**

Szerkeszti: Solymosi Zsolt  
Agnus Rádió, kéthetente, csütörtökön  
7.30-kor.  
szeptember 8., 22., október 6., 20.

### **Istentiszteletek közvetítése a kolozsvári gyülekezetekből**

Agnus Rádió, kéthavonta, vasárnap  
12.30-kor.  
szeptember 11.

### **Meditáció – az elmékedés műsora.**

Szerkeszti: Solymosi Zsolt  
Kolozsvári Rádió,  
909 m és 1593 m középhullámon,  
valamint a 95,6 MHz-es  
ultrarövidhullámon,  
szerdai napokon, 9.00-kor.  
szeptember 21., október 26.

### **Rádió-istentisztelet**

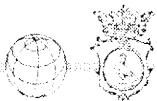
Kolozsvári Rádió, alkalomszerűen,  
vasárnapokon.  
október 9.

### **Tavaszi virágcsokor**

unitárius gyermekműsor havonta  
kétszer. Szerkesztik: Kovács Mária,  
Rác Norbert, Koncz László.  
Kolozsvári Rádió,  
szombaton reggel 9.15–9.30 között  
szeptember 17., 24., október 15.

### **Unitárius félóra**

a székelyudvarhelyi *Prima Rádió*ban,  
a 87,9 MHz-en, illetve interneten  
a [www.prima-radio.ro](http://www.prima-radio.ro) címen.  
Szerkesztik: Újvárosi Katalin  
és Demeter Sándor Lóránd,  
minden vasárnap reggel 8.30-kor.



A homoródkeményfalvi unitárius egyházközség augusztus 14-én falutalálkozóra hívta haza az onnan elszármazottakat. A falutalálkozó keretében tartandó istentiszteleten dr. Szabó Árpád püspök prédikált, aki az evangélium üzenete mellett jó hírt is tolmácsolt az egybegyűlteknek: szeptembertől újra lelkésze lesz az egyházközségnek Kardos József gyakorló segédlelkész személyében.

Szeptember 1-jétől mind a tizenegy frissen végzett gyakorló segédlelkész elfoglalta első szolgálati helyét az egyházban, a Püspöki Hivataltól érkezett kirendelés értelmében. Így Barabás Zsolt Ravában, Buzogány István Marosvásárhelyen, Gál Zoltán Gyepesen, Ilkci Ildikó vallástanárként Székelykeresztúron, Kardos József Homoródkeményfalván, Nagy Adél vallástanárként Marosvásárhelyen, Nagy Endre Gyerogyószentmiklóson, Pál János Székelykeresztúron, Solymosi Alpár Firtosváralján, Szabó Előd Székelyudvarhelyen, Tőkés Lóránd pedig Haranglábbon kezdte meg lelkészi szolgálatát.

A Gustav Adolf Werk európai protestáns segélyszervezet romániai fiókjá nemzetközi konferenciát szervezett Félix-fürdőn, szeptember 5-e és 7-e között. A romániai segélyező munkát irányító evangélikus és református egyházi vezetők meghívására a konferencia megnyitóján dr. Szabó Árpád püspök is részt vett, rövid ismertetőt tartván egyházunk múltjáról és sajátosságairól.

Az Egyházi Képviselő Tanács szeptember 8-án Kolozsváron tartotta meg Kénosi Tózsér János és Uzoni Fosztó István Az Erdélyi Unitárius Egyház története I. című monumentális munkájának bemutatóját. A könyv az Erdélyi Unitárius Egyház Gyűjtőlevéltára és Nagykönyvtára kiadványainak sorozatában jelent meg, sajtó alá rendezte Hoffman Gizella, Kovács Sándor és Molnár B. Lehel.

A VII. Civil Fórumot szeptember 9–10-én szervezte meg Kolozsváron az Erdélyi Magyar Civil Szervezetekért Alapítvány. Unitárius vonatkozású hozzájárulásként az egyházi szekcióban Szabó László közügyigazgató, az építészeti szekcióban Paskucz Viola építészmérnök, a szociális szekcióban Asztalos Klára, az UNOSZ elnöke, az ifjúsági szekcióban pedig Sándor Krisztina, az ODFIE főtitkára tartott előadást.

A Vallásügyi Államtitkárság szeptember 12-én és 13-án nemzetközi konferenciát szervezett Bukarestben *A vallásszabadság romániai és európai értelmezésben* címmel. A neves európai szakembereket felvonultató konferencián dr. Szabó Árpád püspök is előadást tartott az egyház és állam viszonyának unitárius értelmezéséről, a rendezvényen Mikó Lőrinc és Gyerő Dávid előadótanácsos is részt vett.

A Hargita megyei árvíz unitárius vidékeken okozott kárának híre határon túli unitárius és univerzalista hittestvéreinket is megmozgatta. A legátfogóbb gyűjtési akciót az Egyesült Államok unitáriusai szervezték a Testvéregyházközségi Tanács irodája révén, de az erdélyi unitárius szükséghelyzet Magyarország, Nagy-Britannia és Spanyolország unitárius közösségeit is cselekvésre bírta. A segítség a Székelykeresztúri Egyházkör Esperesi Hivatalán át érkezik meg a helyszínre.

**Özv. Kiss Zoltánné szül. Fekete Irma tiszteletes aszszony, néhai Kiss Zoltán kövendi lelkész özvegye, életének 91. évében f. év augusztus 25-én Tordán elhunyt. Temetése f. év augusztus 27-én volt a tordai családi háztól a kövendi temetőben, a búcsúztatást Kiss László tordai lelkész, a gyászszertartást Székely Miklós kövendi lelkész vezegzte. Emlékét hálásan megőrizzük.**

## Gondolatok szeptember elején

Kissé szomorú voltam, amikor az árvíz által elöntött falvakat ábrázoló térképen (a Duna televízió műsorában) nem szerepelt Kobátfalva.

Azóta a média segítségével mindenki megismerhette: a katasztrófa sújtotta falvak egyike. Hol is található? Székelyudvarhelytől 18, Székelykeresztúrtól 12 km-re, a Szőke-Nyikó mentén. A Barta-féle összeírás már 1602-ben említi Demeterfalvát és Kobátfalvát, amelyekből később alakult a jelenlegi Kobátfalva. Ma 420 lakosa van, unitáriusok.

A katasztrófa óta ránk figyel a világ. Augusztus 24-én felledhetetlen kép tárult elénk. Az elsodort kakasok nem köszöntötték a felkelő napot, ami leírhatatlan tragédiákra sütött fel, három asszony meghalt: Szász Erzsébet, Pap Erzsébet, Balázs Karolina. Lakhatatlan házak, elsodort melléképületek, hiányzó kapuk, kerítések és csak iszap, hordalék, roncs... Sok jaj! A sok károsult család között 15 özvegyasszony van.

## Gondolatok az UNOSZ-konferencia után

Vasárnap van, a megszokott rend szerint harangzúgás, békeesség árad a szikrázó napfényben, felbúg az orgona és zeng a zsoltár, most még szebb a templom, mert helyére került összetartozásunk jelképe, az UNOSZ vándorabrosza, és látom apró háromszögeiben Egyházunk falvait, városait, látom a házakat, a benne élőket, szorgos asszonytársaimat a mindennapok teendői között, családjuk gondjaival, örömeivel, gyermeket nevelve, anyanyelvet őrizve, imádságot tanítva.

Egy évvel ezelőtt, amikor Sepsiszentgyörgyön elvállaltuk az UNOSZ XIV. Konferenciájának megszervezését, tudtuk, egész éven át dolgoznunk kell a rendezvény sikeréért. Felosztottuk egymás között a feladatokat.

Az asszonyok kórusa az énekszámokat tanulta, a férfidala is készülődött, az ifjúsági egyesület tagjai tanulták a ver-



seket. Gondoskodtunk a vendégek fogadásáról, elszállásolásáról, támogatókat kerestünk, és legnagyobb örömünkre – senki sem utasított vissza. Nagy léptekkel közeledett a konferencia

Szeptember 3-án hat nőszövetségi tag képviselte falunkat a küllődombói országos konferencián. Jólesett, hogy idegen asszonyok a kitézőnket látva segítségüket ajánlották fel. Hazafelé csendesen ültünk az autóbuszban, elmaradtak a máskor vidáman csendülő dalok, a hangos tréfálkozás.

Vasárnap az istentiszteletet az ODFIE elnöke, Szabó László tartotta. Igéjhirdetése mélyen a szívünkbe hatolt, és felnyitotta olykor másra figyelő szemünket. „Ne vess el engem az én vén-ségem idején, mikor elfogy az én erőm, ne hagyj el engem!” (71. zsoltár 9. verse alapján)

Szomorú a szeptemberi felmérés: 7 lakhatatlan ház, 15 meg-rongálódott és 43-at átsöpört a víz. Sokan segítenek: ismerősök, ismeretlenek, közeli, messzi tájakról érkezők. Köszönjük a kinyújtott segítő kezeket, az érdeklődést, a biztatást, az ígéreteket.

„Add, hogy másokat vigasztaljak, s ne csak a magam számára keressek vigasztalást; hogy másokat megértsek, s ne csak a magam számára keressek megértést; hogy több szeretetet adjak másoknak, mint amennyit a magam számára várok.” (Szent Ferenc imája)

Domokos Lídia

napja, és a feszültség fokozódott, mindenki lázasán készült, azt akartuk, hogy minden tökéletes legyen. Személy szerint azt vártam, hogy megérkezzék a tanácsterembe a választmány pénteken este, mert ez azt jelenti, hogy beindult a tevékenység.

Érkeztek a személygépkocsik, autóbuszok. Örömmel üdvözöltük egymást, régi ismerősökként. A konferencia rendjén megható volt a zászlók bevonulása, felszalagozása és a vándorabrosz átvétele. Köszönjük Ilkei Ildikónak a szászéki szolgálatot, Orbán Erikának az értékes előadását. Az asszonykórus és a férfi dalárda fellépése megsimogatta a lelkeket. Déd-anyáink, nagyanyáink simogatták meg a szívünket, amikor beléptünk a dombói népművészetet őrző szobába, amelyet most avattunk fel. Egyben figyelmeztetés is: őrizzük meg értékeinket, és teremtsünk újabbakat a jövőnek.

Gondviselő Isten, drága jó Atyám!

Ma is a Te hajlékodbá jöttem imádkozni. Hozzád fohászok, és köszönöm, hogy bátorítottál egy évvel ezelőtt. Életem a Te kezében volt, és erőt adtál, hisz tudtad: élni akarok. „Csodaorvost” rendeltél mellém, aki megmentette az életem. Napsugarat küldtél, amely besurrant a kórház ablakán, majd itthon a lakást árasztotta el. Lassan figyelni tudtam a virágok növekedését, a harmatot, a természet ébredését. Rájöttem: csodálatos az élet, még ha nehézségek terhelnek is.

Ha elfáradtam, megsimogattál: „Vigyázz magadra!”

Köszönöm a meleget, életkedvet, erőt, figyelmeztetést. Most szomorúan gondolkodom szeptember első szombatjára. Újra hiányoznom kell a konferenciára gyűlt asszonyok közül. Tavaly az életért küzdöttem, most pedig felülvizsgálják a diadal eredményét. Istenem, azt sugalltad: az egészség nagy érték. S most én is tudom. De gondolatban én is ott leszek az asszonyok közt, kéz a kézben fogunk imádkozni mindannyiunk egészségéért, boldogságáért.

Istenem, adj erőt, egészséget asszonyainknak, hogy építhessék, szorgálhassák Egyházunkat, s legyenek ott, ahol szükség van rájuk! Ámen

Adorjáni Gyöngyvér

A fehér asztal mellett ülve hálát adtunk Istenünknek, hogy kikirendelte a lelki táplálék mellé a testi táplálékot is. Köszönet azoknak, akik gazdagon terített asztallal vártak.

250 nőtestvérünk jött el a konferenciára, és amikor egymás kezét megfogva imádkoztunk, éreztem: szívünk egyszerre dobban, erősek és képesek vagyunk tenni Isten országáért itt

a földön, megalapozni gyermekeink jövődjét, asszonyi hivatásunkat betöltve.

Hitemben megerősödve ülök a templomban. A szószékről elhangzik a tanítás: „Légy erős, szedjük össze erőnket népünkért és Istenünk városaiért” (Sám 10,12)

Péterfi Erika

## Mi is ott leszünk

2007. szeptember 4-e és 8-a között nagyszabású európai eseményre kerül sor Nagyszébenben: a harmadik Európai Ökumenikus Találkozóra. A rendezvény szervezői az Európai Egyházak Konferenciája és az Európai Püspökök Konferenciájának Tanácsa.

Az előző találkozók színhelye Bazel (Svájc, 1989) és Graz (Ausztria, 1997) volt. Ez utóbbin többen is részt vettünk, unitárius nők, és felejthetetlen élményben volt részünk. A házigazda Graz város 10 000 különböző felekezetű európai nőt és férfit látott vendégül. A rendezők kitűnő szervezőkészségről tettek bizonyosságot. Az egész város ünnepeket, a városlakók otthonaikban vendégeket fogadtak, a közszállítás külön szolgáltatásokat kínált a résztvevők kényelméért. A város különböző pontjain hatalmas sátrakban ezrek énekeltek, imádkoztak együtt több nyelven. Az állomásra érkezéskor minden résztvevő kézbe kapta a programfüzetet, az utasításokat. A találkozó témája a megbékélés volt.

A 2007. évi szebeni találkozó a tervek szerint kisebb méretű lesz, erre „mindössze” 2500 résztvevőt látnak vendégül Európa különböző felekezetei részéről. Erre az alkalomra a

szebeni evangélikus nőszövetség (Frauenverein der Evangelischen Kirche A.B. in Rumänien) azzal a kezdeménnyel állt elő, hogy a találkozón részt vevő nők számára szervezzen egy találkozóhelyet, ahol a különböző felekezetű nők összegyűlhetnek, ismerkedhetnek, a romániai egyházi nőszervezetek bemutatkozhatnak, kerekasztal-megbeszéléseken véleményüket cserélhetik. Ezt a helyet „Zöld Szigetnek” nevezték el. Javasolt helyszíne a szebeni Friedrich Teutsch Ház, a Romániai Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház Kultúrközpontja, ahol templom, konferenciatermek, kiállítóterem és növényekkel gazdagon benőtt belső udvar biztosítja a programokhoz a megfelelő környezetet, a ráhangolódást.

A szebeni evangélikus nőszövetséggel ápolott személyes kapcsolatnak, valamint az Országos Imanap-bizottsági közös jelenlétünknek köszönhetően az UNOSZ-t is hivatalos levéllel keresték meg a „Zöld Sziget” szervezéséhez való hozzájárulása ügyében. Határidőn belül válaszoltunk, hogy örömmel együttműködünk. Az UNOSZ részéről Jakabházi Vera választmányi tagunk vállalta a kapcsolattartó szerepét. A szervezők első megbeszélésére ez év szeptember 6-án kerül sor Szebenben. Reméljük, aktíván és hasznosan fogunk hozzájárulni a „Zöld Sziget” élővé tételéhez, és mi is „nyerünk” a termésből.

Asztalos Klára

## ifjúsági oldal

## Lőn bő világ Bölönben...

A IX. ODFIE Színjátzó-találkozó margójára

Azt már régóta tudtuk, hogy Isten hat nap alatt teremtette a világot, és a hetedik napon megpihent. Amit azonban nem mindenki tudott: a nyolcadik nap hajnalán Isten újra munkához látott, és újabb világokat teremtett számunkra. Az idej, sorrendben a kilencedik világ a *Lőn bő világ* nevet kapta. Mert hát ez a világ „kinek szoros, kinek tág”, de akinek sok a barátja, akikkel találkozni szeretne, játszani is van kedve, sőt tehetsége, annak bizony egyenesen bő a világ.

Az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet augusztus 5-e és 8-a között a háromszék-felsőfahéri egyházkörműhöz tartozó Bölönben szervezte meg immár hagyományos színjátzó találkozóját. A találkozón kilenc színjátzó csoport vett részt, a helyi unitárius ifjúsági egyletek képviselőiben. Jelen voltak a sepsiszentgyörgyi, felsőrákosi, kőkösi, vargyasi, székelyud-

varhelyi, tarcsafalvi, alsófelsőszentmihályi, petrozsényi helyi ifjúsági egyletek színjátzó csoportjai, valamint a sinfalvi és várfalvi fiatalok közös csapata. Ezenkívül számos művelő is megjelent.

A program péntek délután érkezéssel, beiratkozással, illetve a sátor táborba vagy házakhoz való elszállásolással kezdődött, délután négy órakor a beiratkozási irodától a helybeli fúvószenekar vezetésével együtt vonultunk a kultúrházba, az ünnepélyes megnyitóra. Az üdvözlő beszédek után megismerhettük a már megérkezett csapatokat, amelyeknek tagjai bemutatták plakátjaikat, illetve egy-egy pár perces jelenetben ifjúsági egyletüket. A délután hátralevő részében a résztvevők úgynevezett szakmai műhelymunkákra vehettek részt, ahol színjátzásra előkészítő gyakorlatokat próbálhattak ki, ismerkedhettek, és ezáltal oldhatták a fel-

l lépés előtti feszültséget. A napot a bölöniek előadása zárta, akik a *Tűvétevek* című darabban mindent tűvé tettek egy tűért.

A szombati nap a Tollas Vanda marosvásárhelyi egyletestársunk által tartott áhítattal indult. Utána kezdődtek az előadások, amelyek – hosszabb ebédszünettel – estig tartottak. Az estére beígért táborúzó a kedvezőtlen időjárás miatt elmaradt ugyan, de helyette rögtönzött gitáros-énekléses estet tartottunk a kultúrotthonban.

Vasárnap Szabó Előd frissen végzett gyakorló segédlelkész vezetésével igyekeztünk még jobban Istenre és egymásra hangolódni. Szintén vasárnap délelőtt (istentisztelet előtt és után) került sor a színjátzó csoportok külön-külön, előadásra szabott kiértékelőjére. Délután, a gálaműsor keretében aztán fény derült a helyezésekre is. Az első díjat a sepsiszentgyörgyi Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet vitte el, második lett Sinfalva és Várfalva közös

folytatás a 14. oldalon

Kovács Mária

## Lón bő világ...

folytatás a 13. oldalról

csapata, a harmadik díjat az alsófelső-szentmihályiak kapták. A bíráló bizottság a következő különdíjakat osztotta: a legjobb női szereplő Varga Imola Vargyasról, a legjobb férfi szereplő Korondi József Várfalváról, a nőt alakító legjobb

férfi szereplő Sütő Gábor Vargyasról, a férfit alakító legjobb női szereplő Mátéfi Editke Székelyudvarhelyről. Interaktivitás-díjat kapott az alsófelső-szentmihályi egyesület, a legtalálósabb jelmezválasztás díját a felsőrákosiak, Cimborá-díjat a petrozsényiek, Talentum-díjat Both Csaba Bölönből és Sándor Eszter Sepsiszentgyörgyről, „Lón bő” díjat a bölöniek.

A záróbuli hangulatát a Fűszál együttes koncertje adta meg, utána a talpalávalót reggelig húzta a Vox Roll báli zenekar.

Hétfőre már csak egy utolsó, kapkodva elfogyasztott reggeli, sietős pakolás és a hazautazás maradt. És a tudat, hogy ezen a hétvégén mi is segédkeztünk Istennek a „Lón bő világ” megteremtésében.

## Ifjúsági „életképek” Sepsiszentgyörgyről

A sepsiszentgyörgyi Dávid Ferenc Ifjúsági Egyesület az idei nyarat változatos ifjúsági tevékenységek megszervezésével igyekezett teljessé tenni az unitárius és más szabadelvű fiatalok számára. Az iskolai év lejártával, a záródoklatot, iskolai versenyeket, lelki gyakorlatot, sport- és játék-hétfégeket, érettségi és képességvizsgát stb.) maga mögött tudva, egyesületünk nagy lendülettel vágott bele a nagybetűs Vakációzásba. E beszámoló ötletadó és munkára buzdító céllal kívánja megszólítani a kedves egylettársakat.

A mintegy 40 ifjúsági-egyesület, a 30 fős cserkészcsoporthoz, az idén konfirmáltak 30-as csoportja, valamint a vidéki és Sepsiszentgyörgyön tanuló unitárius középiskolás diákok ízlésüknek megfelelően választhattak a bőséges kínálatból.

Június 12-én iskolai évzárót tartottunk a templomban; megajándékoztuk és dicséretben részesítettük legjobb egyesületeinket, vallásórásainkat és a vasárnapi iskola kitartó munkásait. Az istentisztelet ünnepélyességét fokozta a 12 újonc cserkész felavatása. A Bölöni Farkas Sándor nevét viselő 115. sz. Unitárius Cserkészcsapat az idén is becsülettel vette ki részét a sepsiszentgyörgyi cserkészmozgalom munkájában. A Gelencén megszervezett Jubileumi Táborban hét szervező és kilenc résztvevő öregbítette egyházunk cserkészcsapatának nevét és tekintélyét.

A nyarat egy Magyarországon megszervezett sírkő-mentő táborral folytattuk június 30-a és július 3-a között. „Bizony mondom néktek”, harmincöt lelkes résztvevővel, az igazi csapatmunkát felvállaló helyi fiatalokkal és egy nagylelkűen adakozó faluközösséggel nem is nagy dolog a műemlék jellegű, 80–100 éves sírköveinket kiásni, megtisztítani, dokumentálni – egyszóval átmenteni az utókornak. Jól jött a szakmai segítség is, amelyet a marosvásárhelyi Múzeum öt lelkes fiatal régészének köszönhetünk. S már csak egy közös táborúzi kell a belső

fogadalmához: jövőre ugyanilyenkor, ugyanitt, még többen...

Július 28-29-én láttuk vendégül Sepsiszentgyörgyön a Testvér-egyházközségi Tanács (UUPCC) által szervezett Ifjúsági Körút résztvevőit, akikkel közös kirándulást szerveztünk a Szent Anna-tóhoz, valamint a Sugás-fürdő közeli erdőbe. Az amerikai testvéreinket erdélyi ittlétük alatt az egyesületek közül hárman végig elkísérték.

Tizenhárom-szereplős színjátszó csapatot állítottunk versenybe Kolcsár József színművész vezetésével a IX. ODFIE



Színjátszó-találkozón Bölönben. A három hónapos, szigorú felkészülést a csapat óriási öröme első díjjal honorálta a nagyérdemű zsűri. A Tasnádi István írta *Don Quijote Repríz* alapján összeállított *Életképek egy átváltozásról* című darab sepsiszentgyörgyi bemutatóját tervezi a sikeres csapat. A még névtelen ifjúsági színjátszó kör az állandósulásban látja a fejlődés lehetőségét.

Ifjúsági egyesületünk talán legnépszerűbb programját augusztus 11-e és 23-a között rendeztük. A segédlelkész elődöm, Demeter Sándor Loránd által elindított kerékpártúra hagyományát folytatva immár harmadik alkalommal hívtam egybe 30 fiatal egy 13 napos test- és lélekedzésre a *Kerékpáron Isten Országáért* jelmondatú túra. Az idei teljesítmény 520 km volt, ami gyöngyszemként fűzőgette fel napról napra az erdélyi csodálatos tájegységeket. Háromszék, Csík, a Gyimesek, Gyergyó és Udvarhelyszék mintegy három tucat települését, nevezetéseit látogattuk meg. A túra legtávolabbi pontja a Békás-szoros és a vízgyűjtő volt. A túrázást 3 napra megszakítva részt vettünk a XXIX. Erdélyi Unitárius Ifjúsági Konferencián Kobátfalván, ahol nagy érdeklődéssel hallgattuk a színvonalas



előadásokat, illetve igyekeztünk szoros barátságokat kötni más, hozzánk hasonló fiatalokkal. A barátság hozadéka volt az is, hogy a konferenciát követő második napon – a túránk utolsó estéjén –, amikor 520 kilométer után a fáradt bringások Nagyajtára érkeztek, helybeli egyetemes barátaink olyan meglepetéssel vártak, amelyet minden bizonnyal a kedves Olvasó is rögtön megirigyel: gyertyafényes, fehér abrosszal megterített asztalon forró teával és 390 darab szilväsombóccal.

Befejezésül köszönetet mondok mindazoknak a cégeknek és személyeknek, akik ifjúsági programjainkat anyagilag és szellemileg támogatták, és meggyőződésem hogy az elért eredmények megerősítik támogatóinkban a megelőlegezett bizalmat. És végül – de természetesen nem utolsósorban – köszö-

nöm fiataljainknak a részvételt, a befektetett munkát és a fiatalos lendületet, amelynek köszönhetően sikeres nyárra nézhetünk vissza.

Nyári ifjúsági rendezvényeinket támogatták: ABS Kft, Argus Kft, Arix impex, Bibco Kft, Cora Kft, Deico nyomda, Enis Kft, Erdélyi Unitárius Egyház Képvisező Tanácsa, Dunapack Rambox, Frezy import-export, Háromszék napilap, Kovászna Megyei Vadász Egyesület, Mikó László, Narancs Kft, Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet, Panpacifico Kft, Sepsiszentgyörgy Város Polgármesteri Hivatala, RHM Esztelnek, Spicom Kft, Tricomserv Kft, Vánca Kft.

Lakatos Sándor

## Árvíz hozta, árvíz vitte...

azt a kétszázharminc fiatal, akik augusztus 18-a és 21-e között Kobátfalván voltak, a XXIX. Erdélyi Unitárius Ifjúsági Konferencián. Csütörtök déltájt már minden helyszínen többnyire készen állt a konferenciázók fogadására, amikor egy jelentéktelennek tűnő patak néhány órára elöntötte a falu központját. A korábban érkezett fiatal egyetemesek a helyiakkal együtt merték ki a vizet a művelődési otthon konyhájából. Akkor még nem is sejtettük, hogy öt nap múlva soha nem látott árvíz pusztít majd a Nyikó mentén. A víz elvonulása után az iszapot próbálták eltakarítani, hogy az út megfelelőképpen járható legyen. A 19 órától kezdődő istentiszteleten Nagy Adél segédlelkész hangolt rá a konferenciára, majd az elnöki megnyitó és a püspöki köszöntés után a művelődési otthonban folytatódott a nyitóünnepély. Az üdvözlő beszédek után a kobátfalvi fiatalok rövid színjátékkal és néptánc-előadással léptek fel, majd a Tutora együttes két tagja, Ferencz János és fia, Péter szórakoztatta késő estig a jelenlevőket.

Másnap reggel Kocsis Tünde és Nagy János tartották áhítatot, mely után a konferencia gerincét képező előadásokra került sor. Kurdics Mihály nyugalmazott rendőrelvezredes *A kábítószer itt van testközelben!* című előadása igencsak figyelemfelkeltő és hatásos volt. A templom falán, a kivetítő segítségével riasztó képeket láthattunk kábítószer-fogyasztó fiatalokról, drogos anyuka csecsemőjéről, autóbalesetekről és a kábító hatású természetes, illetve mesterséges anyagok jellemzőiről. A munkája során jelentős tapasztalatokat szerzett kecskeméti előadó annyira magával ragadta a fiatal konferenciázók figyelmét, hogy a meghosszabbított időkeret után még másnap is beiktattunk ráadásaként egy újabb előadást. Ilyesmi az eddigi konferenciákon még nem fordult elő!

Simó Irma pszichológus, mentálhigiénés szakember az alkoholizmusról és a dohányzásról beszélt az érdeklődő fiataloknak. E két délelőtti előadás – a résztvevők kérésére – messze meghaladta a kiszabott időkeretet, így aznapra mellőztük a kiscsoportos beszélgetéseket. Ebédszünet után pihentető és hasznos tevékenységek közül választhattak a résztvevők: volt nemezelés, kosárfonás, gyöngyfűzés, drámázás, irodalmi tea-ház, filmklub, társasjáték stb. Az esti áhítatra Vass Zsuzsa teológiai hallgató gyűjtötte össze a fiatalokat a templomba. Vacsora után kedvetlenül észlelték a konferenciázó fiatalok, hogy táborút nem lesz, mert a kijelölt pálya vizes, az időjárás

továbbra is esős. Így ehelyett a művelődési otthonban bensőséges hangulatú gitározás vette kezdetét, mely éjjel utánra is ott tartotta az érdeklődőket.

A szombat reggeli áhítatot Kádár Kincső egyetemes vezető tartotta. Az előadások sorát aznap Pál Tünde folytatta, aki szakszerűen felépített előadásában a kevésbé közismert, veszélytelennek tűnő szexuálisbetegségekről beszélt, kiemelve a viselkedési függőségek típusait és jellemzőit.

Az említett három előadást mintegy keretbe foglalta dr. George Williams amerikai egyesült államokbeli vallástörténész professzor előadása, aki a lelkiesség és a függőség kapcsolatát elemezte éberrel tartó előadásában. A kiscsoportos beszélgetések az előadásokkal érintett témákat részletezték. Így külön csoportban tárgyalták a kábítószer-fogyasztás, az egyéb függőségek, az alkoholizmus, a dohányzás, majd ez utóbbi kettő együttes problémakörét.

Délután – a konferenciás hagyományt követve – összetett műfajú vetélkedőre került sor az egyházkörök képviselőcsapatai között, mely estebe nyújtotta a délutánt. Székely Mónika esti áhítata után vacsora, majd Role-koncert zárta a napot. Az áhítat keretében a konferencia résztvevői – Dukász Magor alkalmi beszédével és a Szózat eléneklésével – a nemzeti ünnepre is emlékeztek.

Vasárnap, reggeli után a záró-istentiszteletre készültünk. Csáki Levente kénosi lelkész ünnepi beszédét követően a rendezvény rövid kiértékelője hangzott el Szabó László ODFIE-elnök és alulírott részéről. Ezt követően a templomkertben felavattuk a konferencia emlékére állított kopjafát. Az ünnepi beszédet Orbán Erika segédlelkész tartotta. Búcsúbed közben az ugyancsak hagyományos, tréfás versikékkel megírt okleveleket osztottuk ki.

A konferenciázó fiatalok vasárnap rendre eltávoztak. A szervezőcsapat este a helybeli fiatalokkal, segítőkkel közösen nézte meg az elmúlt néhány nap fényképeit. Köztük a csütörtöki árvíz képei is szerepeltek. Akkor vasárnapot írtunk. Két nap múlva fájdalommal értesültünk a pusztító árvírről. Aki tudott, mielőbb indult vissza a helyszínre, Kobátfalvára – takarítani, segélyeket fogadni és széthordani, önkéntes munkacsoportokat és erőgépeket irányítani, vagyis összehangolni a szerteágazó helyreállítási munkálatokat.

Árvíz hozta, s kevés híján árvíz vitte el idén a XXIX. Erdélyi Unitárius Ifjúsági Konferenciát. Kobátfalva az elmúlt hetekben otthonunkká vált – előbb saját választásból, utóbb szintén, bár a természet erejének kényszere alatt. Fájdalmasan szép munka volt.

Sándor Krisztina

Lapszámunk szerzői: Adorjáni Gyöngyvér ny. postatisztviselő, tiszteletes asszony (Ürmös), Demeter Erika lelkész (Erdőszentgyörgy-Bözödújfalva), Domokos Lídia óvónő, nőszövevényi választmányi tag (Kobátfalva) Gálvalfi Gábor tanító, ny. iskolaigazgató (Alsóboldogfalva), J. Orbán Erika helyettes kollégiumi vallásstanár (Kolozsvár), Kiss Károly lelkész (Medgyes), Kovács Mária teológus-hallgató (Kolozsvár), Lakatos Sándor gyakorló segédlelkész (Sepsiszentgyörgy), Lőrinczi Lajos lelkész (Csehétfalva), Nagy László lelkész, esperes (Marosvásárhely), Péterfi Erika tiszteletes asszony (Küküllődombó), Simó Edmund (Sepsiszentgyörgy), Szilágyi Domokos tiszteletbeli felügyelő gondnok (Marosvásárhely).

## Magyar utazók

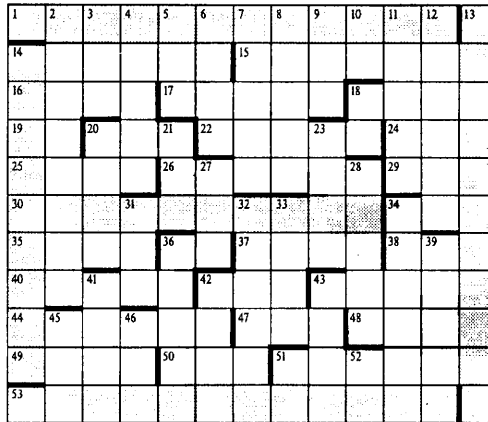
**Vízszintes:** 1. Magyar Afrika-kutató volt (1895 – 1951), repülőgépeket, autót próbált ki, az Uvainat-hegység barlangjaiban a sziklarajzok felfedezője.

14. Bejegyzés a naplóba. 15. Tenger Ausztrália északi partjainál. 16. Gazdasági ágazat. 17. Fénykép utólagos javítása. 18. Keskeny sáv. 19. Görög betű. 20. Ijesztő alak. 22. Piskóta-tekeres. 24. Hajófar. 25. Finomműszerész. 26. Római hajnalistenmő volt. 29. Román Anna. **30. Magyar geológus, földrajztudós, az Erdélyi-medence kutatója, de járt Ázsiában is (1849 – 1920).**

34. Magyar fizikus, jelzéseket küldött a

Holdra, és a visszhangot fölfogta (Zoltán, 1900 – 1992). 35. Lap a magyar kártyában. 36. Kilométer. 37. Franciaországi város. 38. Véredénye. 40. Becézett József. 42. Balti nép. 43. Bevásárló eszköz. 44. Nagyon nagy. 47. Szűrőfegyver. 48. Legfontosabb szervünk. 49. Régi hossz mérték. 50. Állatkert. 51. A Kis Szunda-szigetek legnagyobbikának lakója. **53. A legkalandosabb életű magyar utazó, járt Ázsiában, Dél-Amerikában, Afrikában (1818 – 1864).**

**Függőleges:** 2. Szemcsés anyagot valamiről eltávolító. 3. ... Farrow, filmszínész. 4. A bruttó termelői ár és az eladási ár közti különbség. 5. Latyak. 6. Belga folyó. 7. Gonosztevő. 8. Renegát. 9. A madarak királya. 10. Páros szél! 11. Rest. 12. ... Fallaci, olasz író. **13. Magyar India-kutató, a Kőrösi Csoma Sándor- emlékek feltárója (1890 – 1963).** **14. Magyar utazó, zoológus, Új-Guineában kutatott sokat (1856 – 1931).** 18. Compact disc, röviden. 20. Börtön jelkép. 21. Német író volt, a Winnetou-regények írója (Karl). 23. Tamási személyneve. 27. Német város. 28. Amerikai cigaretta márka. 31. A panasz szava. 32. Valami alá betaszít. 33. Férfi név. 34. Az ablakon keresztül mond valamit kintől. 36. Fűvágó eszköz. 39. Tetejére jegyző. 41. Duplán: híres börtön. 42. Híres párizsi divatcég. 43. Maláji tőr. 45. Becézett Mária. 46. Alszunk benne. 51. Hosszú morzejel. 52. Volt keletnémet motormárka.



## Meggondolás

Az öreg székely haldoklik, mondja is a feleségének:

– Hej, Rebeka, én már nem érem meg a holnapot, érzem, ma éjjel meghalok!

– Jaj, János, ha maga meghal, akkor én is meg azonnal!

– ...! – gondolja meg magát hirtelen a székely. (Lásd a vízszintes 24. alatt.)

**Vízszintes:** 1. Mennyezetre erősített, bevakolt nádréteg. 8. Román, régiesen. 12. Muzsikáló. 13. Puhatestű tengeri állat. 15. Rangjelző. 16. Vízbe érint. 18. Hunor testvére. 19. Oroszlánnév. 21. Bútormárka. 23. Középen kiad! **24. A vice poénja.** 28. Üres tál! 29. Csillag, angolul (STAR). 30. Omán, Luxemburg és Belgium autójele. 31. Ott lent, népiesen. 34. Megvan! 36. Éneklő szócscsa. 37. Száját némán nyitogató. 39. Halogatás. 41. Hordó fele. 42. Szerzetesrend.

**Függőleges:** 1. Énekesmadár fajta. 2. Házhely. 3. Elégel. 4. Spion. 5. Nevével hitelesít. 6. Szűrőfegyver. 7. Tormaszélet! 8. Arra a helyre jegyez. 9. Svájci város. 10. Esőn álló. 11. Török martalócsapat vezére. 14. Félsem! 17. Altató szó. 20. Tanító. 22. Harcias nőszemély. 25. Ilyen állat a rák. 26. Kiöntő folyó. 27. Etet-itat. 32. Ókori nép volt. 33. Félszeg! 35. Biztonsági szerkezet. 38. Román ember. 40. Szív közepe!

A rejtvényeket Forrai Tibor készítette

A rejtvény-megfejtések beküldési határideje: **november 5-e.** Csak azok vehetnek részt a könyvnyeremény-sorsoláson, akik mindkét rejtvény helyes megfejtését eljuttatják szerkesztőségünkbe. A nyertes nevét novemberi lapszámunkban közöljük.

Júliusi rejtvényeink megfejtése: *Telesi Pál gondolatai:* A hit ma a legerősebb várunk; Bízunk a munka erejében! *Vidám sírfelirat:* Itt nyugszom én s olvasod te. Olvasnám én s nyugodnál te! Könyvjutalmat nyert **Tatár Julianna** baróti olvasónk. Gratulálunk!

## Unitárius Közlöny

ISSN 1220-8418

Kiadja az Erdélyi Unitárius Egyház Kolozsvár

Alapítási év: 1888 Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőbizottság: **dr. Rezi Elek** főszerkesztő **Jakabfy Tamás** szerkesztő

Munkatársak: **Gyerő Dávid Kovács István Sándor Asztalos Klára (Nők Világa) Sándor Krisztina (Ifjúsági Oldal)**

Szedés: **Rezi Éva** Tördelés: **Ruzsa István**

Készült a kolozsvári Heltai Gáspár Unitárius Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9. tel./fax: (0)264-593236, -595927 e-mail: [tamas.jakabffy@unitarius.com](mailto:tamas.jakabffy@unitarius.com)

A lapszám megjeleníthető az Erdélyi Unitárius Egyház központi honlapján: [www.unitarius.com](http://www.unitarius.com)

Lapterjesztés és adminisztráció: **Szabó Zoltán** A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület, Simon Ferenc**, tel: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: minden hónap 5-e.

15 napnál régebbi eseményről szóló olvasói tudósításokat nem teszünk közzé. Kéziratokat nem őrünk meg, és nem küldünk vissza. Közlésre szánt fényképeket kérésre visszaküldünk. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézetét.

A lapszám megjelenését a **Communitas Alapítvány** támogatta.